

שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב

לומר שפי' נחמד שאמר נחמדו של ים אזל לא בעלם בכל וכן נשאר שהחברו
עם נחמה ונחמה וכ"ש כשאומר לשמוע אחר נחמוני שאין זה הפירו' ונעל
דבריו בכל אזל כשאמר לא ידעתי מה רולה לומר חירות שמשון אין להאמינו
כיון שזנה ונעל דבריו שאמר לפנינו בכל . גם זה אינו דלפילו כשהוא אומר
דבר שזנעל כל דברי נדרו אנו מלאמיים אותו כגון וי שאמר על עלמו צפוי
פה העין ואמר שלא היה נבלו לאסור אלא פת שטוין וליכסיה הוא דלתקיל
ליה הוא כאמן ומותר נשכיהם צפה חטון ונפת שטוין כדליתא פי' שצועות נחמד
וכחצו הרמזים ז"ל צפרק שני מהלכות שצועות וכן נחבון לכדור נחמד וכד
צקרקן צקרקן וכד נצויר נצצועה וכד וכו' מותר בכל ואין כאן נדר כדליתא
צחוספתא וכחצו הרמזים ז"ל צפי שני מהלכות נדרים . וכן צדין חירות חנן
צפרק שני מוזיר ידע אינו שחמיר אסור ציין אזל סבור הייתי שהכמים מותרין
לי מפני שאיני יכול לחיות אלא ציין או מפני שאני קוצר מתיים הרי זה מותר
וכי' שפני אסור והלכתא כתל קמא . ויש ראיות אחרות ולא אחרך כי הדין
פשוט אליצא דכולי עלמא שכל אדם כאמן על עלמו נחמד דליתא דליתא ברידא
ולית צם דררא דממוכא לאומר זה גם אינו אורכו דיש חלוק נחשוין . וגם
אינו אינו אומר להאמינו אלא אם הוא י"ה שני סכרים דבריו שהם דברי אמת דלא
ידע מה רולה לומר חירות שמשון בה שוכח נדרו יורה על זה כגון נשוא
שלפנינו שמתאין הדברי' שהאמת ע"ה שחזר לומר דלא ידע פירוש חירות שמשון
אלא שכוחו היחה לשצועה חזקה שאם היה ידע פירוש חירות שמשון וכוחו
היחה לקבלת חירות אם ישלח צנו ללמוד היה לו לומר י"ו ריס"צו חירות שמשון
ש"י איכ"צו יאירי מ"י פ"יגו א"ה מ"ילרד ק"יון איש"ע"י חכם אזל כשאמר י"ו
ריס"צו חירות שמשון ק"י כ"יון איכ"צו יאירי נראה הפירוש צהפך שמקבל החירות
נשאל ישלחו ללמוד ואם ישלחו לא יהיה חזר האמנם אם כאמי' שדעתו היחה
לשצועה הרי סדר לשון צנו צנו שכן הלשון לומר י"ו גורו ק"י כ"יון איכ"צו יאירי וכיון
שפירי דבריו מ"ה כפי מה שחזר לומר ראוי להאמינו :

עוד אינו נחמד ואומר שפיר' אם לא פירש צנוק לומר שלא ידע מהו חירות
שמשון הנדר אינו נדר כיון שקר דבריו [איכס כראוי] ואינו אומר ומעט נדר שאמרו
נלשון שצועה או שצועה שאמר נלשון נדר שמוה הלך לא הייתי מיקל יען
שהוא מחלוקת צין הפוסקים ז"ל ואע"ג דלדעת רוב הפוסקים ז"ל אין דבריו
כלום כשאומר נדר נלשון שצועה או שצועה נלשון נדר גם הרש"צ ז"ל כן כתב
נחשוניותו צירור עם כל זה הרי' דבריו משה צר נחמן ז"ל כי בהלכות נדרים
שלו דליתא אלא דהוה נדר ושצועה ומיצי לקיימם מתורת ד' והצי"ח סברתם
הדין ז"ל צריש נדרים ונצצועות פי' שצועות שמים נחמד הרי אי"ב דומה הלך
אין להקל גם צדון שלפנינו למדקדק צו אינו דומה לא לנדר נלשון שצועה
ולא לשצועה נלשון נדר דנדר נלשון שצועה הוא שאומר הרי עלי שלא אוכל
צטר ושצועה נלשון נדר הוא דאמר איכילה מוכר זה עלי שצועה והלשון שאמר
זה היהודי אינו דומה כלל לאחד מאלו * והמוצן מדבריו הוא שבין לכדור
נדר אזל החסרין שיש צדדיו אשר נלדו אינו אומר שדבריו נעלים הוא
מה שאומר שאמר צפוי הפך כוחו * והראיה שפירוש הלשון שאמר הוא שקבל
עליו חירות שמשון כשלא ישלח צנו ללמוד הוא מאלו הלכן צנו פרק בית שמאי
היו מהלכים צדך ואחד צה כנגדן אחד מהם אומר הריני נזיר שזה פלוני ואחד
אמר הריני נזיר שאין זה פלוני הריני נזיר שאמר מכם נזיר שאין אחד
מכם נזיר וכו' וצית הלל אומרים אינו נזיר אלא וי שלא נהקיימו
דבריו עד כאן נמשכה וצודאי כ"י שפירשו הריני נזיר שזה פלוני שמקצ חירות
עליו כשהוא אומר פלוני שהוא אומר . וכן פירשו המפרשים ז"ל ששה שהיו
מהלכים צדך ואחד צה כנגדן ואין ידעים מי הוא ואמר אחד מן הו' הריני
נזיר שזה כנגדו איש פלוני הו' כלי' שמכיר הוא מרחוק שהוא ראונו וכד
נזיר אם כדבריו הוא והשני אומר הריני נזיר שאינו הוא לפי שכן לו שאינו
רואנו וכד נצויר אם כדבריו שאינו הו' ע"כ : והנה הוא מוציא מה שכתבתי
גם צריחא אחת שיש צה קלת מהמשכי הזאת הוצאה צחלמוד צד' מקומו ואח'
מהם צקנהדרין פי' זה אומר דגכ"י החם היח"ר י' יהודה משום רבי ערפון היא
דתיחא רבי יהודה אומר יתקום רבי ערפון לעולם אין אחד מהם נזיר וכו'
ופרש"י ז"ל אין אחד מהם נזיר שנים יתקום ואחד עובר זה אומר פלוני העובר
נזיר הוא זה אומר אינו נזיר ואמר אחד הריני נזיר אם כוונתי הו' שהוא פלוני והצויר
אומר הריני נזיר אם כוונתי הו' שאינו נזיר ושניהם נחמוכ"י לנזירות וכו' . הרי
כתב רש"י ז"ל צפי' שכוחו לשון כזה הוא לומר שמקבל עליו חירות כשיהיה כן ומיני'
צדון דידן זה שאמר י"ו ריס"צו חירות שמשון ק"י כ"יון מאלדני מ"י פ"יגו הולי'
לומי' שיהיה חזיר כשלא ישלחו :

כאם הלעיר לוי צכמהר"ר יעקב ג' חצי זל"ה :

עוד יש לי ראייה על שפי' זה הלשון הוא זה ממשכה אחרת צנדרים פי' ד
נדרים (דף כ"ה) ומייתי לה ללמוד אזל שצועה פי' שצויות שמים נחמד
דחנן החם נדר שנגו' אם אכלתי ואם שחיתי וכו' שאלו ופתה שאני אוכל
ושאני שותה ושכח ואכל ושתה פי' הדין ז"ל נדר שנגו' וכו' חרי בווי קחתי
חדא דצשעת נדרו היה שוגג כגון קונס אם אכלתי אם שחיתי וכו' וקחתי נמי
שהיה שוגג צשעה שחמיר ראוי לחול ואף על פי שצשעה שילא מפיו לא היה
שוגג וכדקתני שאני אוכל ושחתי שותה כלומר דאמר קונס ככר זה עלי אם אני
איכל ואם אני שותה היום ושכח ואכל ושתה וכו' וצוה עלמו כתב הר"ש ז"ל
וכן פרש"י ז"ל שם שצויות הרי מוציא מאלו המשכה גם כן שפי' הלשון הוא כו'
שכתבתי ויש ראיות אחרות ולא אחרך ואם כן אפילו לא היה חזר לומר דלא
ידע מהו פי' חירות שמשון כ"י דהנדר נעל ואף על גב דצמירות אין לריך
שייליא צשפתיו דבר שמשמעו אלל כל העם כענין שבלצו אלא כיון שגמר נלצו
והוליא צשפתיו דברים שעניין שיהיה חזיר ואף על פי שאין צמשמען לשון חירות
הרי היא חזיר כאשר נחמד צנו פרק א' וכחצו הרמזים זכרנו לצרכה פרק א'
מהלכו' חירות לא ק' מידי ולא דמי לנחמן שלפנינו דהתם אף על גב דלשון צמשמע

אחם הדברי' לשון חירות ידע אין צמשמען צהפך כוחו אזל צכאן צמשמען
הדברים הפך כוחו לא אמריק דיהיה חזיר אף על גב דנמר נלצו להחזיר אם
כן מכל זה נראה דאף על גב דלא היה חזיר צו האיש הוא לומר דלא ידע
מהו פירוש חירות שמשון הנדר נעל אם כאמר שאין חלוק צזה צין הלעו נלשון
הקדש דלענין ונעשה י' ספק צודאי ודוק' אם היה אומר י"ו ריס"צו חירות שמשון
ק"י כ"יון מאלדני וכו' היה אפשר לפרש הפיר' שהוא לומר שהוא כו' ש"י כ"יון
מאלדני אזל עתה שאמר ק"י כ"יון מאלדני כ"י דלשון קוצל זה הלעו הפירוש
הוא וגם אינו : א' לענין ונעשה דברתי כי לענין ונעשה אינו לריך לקמוך על
זה אלא מכיון שחזר לומר דלא ידע מהו פי' חירות שמשון וקדור דבריו יורה
שזאת היחה כוחו אם כן נדרו נעל והחומרה היותר גדולה שנוכל לומר היא
שליעך החרה ועל ידי החרה ודאי נדרו נעל אמנם על ידי ראי' נחמד אומ'
שאם חותם הג' שחמירי לו נחמלה חזר ראוין להח' לפחות נחמד ששש'
הדיועות והוא דמקצרי להו וקצרי כדליתא צצבורות כ"י פקולי הווקדשין
וכחצו נעל הנו' ושאר הפוסקים ור"ל שהם יודעין כ"כ שאם ילמדו להם דיני
הנדר ילמדו אותם ודאי שההחרה היחה עוצה על ידם ועל ידך דכיון דצחיתר
אוחו הנדר נמשך לך הנאה אין ראוי לך להחיר וראיה מומאי דגרסינן צירושלמי
צנדרים פי' השותפין קונס הכייתי על צני עירי אינו נשאל לזקן שיש סם הכיית
צני עירי עלי נשאל לזקן שיש סם ע"כ וכחצו הרמזים ז"ל צהלכות נדרים שלו
גם נעל העורים כתבו והעטם פי' סם צירוש' משו' דכ"י כמיפיר נדרו עלמו
הרי שאם הג' היו ראוין והגויים עוצה היחה החתרי על ידם ועל ידך אזל אינו
ירא שלא היו הגויים לכך וכו' היה וההחרה שנג' היחה לריכה נרא' דליתא מועילה
שהרי כתב הרמזים ז"ל דלא מציעיא דלכתחלה אינו נשאל לזקן צצעיר כשאמר
הכייתו על צני עירי אלא אפילו כשנשאל צדיעצד אינה החרה . ועם כל זה
נראה לעניות דעתי שההחרה צכצכר עשית הויח החרה ואף על פי שנקעשית על
ידך והיהודי דירושלמי לא ק' דרוקא כשהקין הוא מומחה ומחיר יחיד או אינו יכול
להחיר נדר צן עירי כשאמר קונס הכייתי על צני עירי אזל כשהם ג' שמתירין
צבורת הדיועות כמו צזנכנו זה אם הג' מהם מחון לעיר וכלערק עומה אחד
מן העיר נראה דהויח החרה וראיה לזה מה שאמרו המפרשים ז"ל צנדרים פרק
קמא (דף ח ע"ג) על ההיא דקאמר החם רבינא הוה ליה נדרא דלציחיה אחא לקמייה
דרב אשי וכו' וקאמי' חו החם וס"מ לא יאלי למצרי נדרא צחמרה דרביה פירוש
אינו נראה בלומר שאם לא כן רבינא עלמו היה מחיר נדרו אשחו' וק'
למפרשים ז"ל ואם האמר ואין מלי עניד הכי והתנן צנענים כל
נדרים אדם מחיר חון מנדרו עלמו . רבי יהודה אומר אף
לא נדרו אשחו' שצניח לצין אחרים ומוכח צירושלמי דהלכתא כרבי
יהודה ותיירו ז"ל דלפילו הכי צהדי אחרים הוא מלי שרי אי לאו משום יקרא
דרביה דהתנן כל הצבורות אדם רואה חון מצבורות עלמו ואפילו הכי אמרינן
החם צצבורות למלערק הוא עם צ' הדיועות עד כאן לשונו . לשון הר"ן ז"ל
וכן כתב הרב רבי' שמשון ז"ל צפירוש מוקפת נענים ואם צאשחו שהוא ג'גופ
כשנלערק עם צ' אחרים יכול להחיר נעל על שכן צדון דידן דרוקא אחר
צירושלמי משום דנראה כמיפיר נדרו עלמו ולא דהוי נדרו עלמו ומשם ואם כן
אף על גב דמעת' לך הנאה משהיא החרה לא נפקא מידי כיון שההחרה היחה
צחלערפות עם צ' אחרים ואף על גב שיש מי שחולק על זה חלוק שכתבתי
צשם הר"ן ז"ל ואומר דהחירין להיא דנדרים הוא דרוקא משום דלא ק"ל כ"י
יהודה דמשמע צממרה דידן וליחא להיא דירושלמי ואי איתא להיא דירוש'
והלכה כ"י יהודה אי אפשר לחלק צין כשהוא מחיר יחיד' לכשחמיר צחצרת
צ' אחרים דלכתי נדרו עלמו מיקרי כיון דאשחו כגופו וצנדרו עלמו אינו מלערק
עם שני אחרים ולא דמי לצבור דמשום חשש וכן היא גם כן דעת הרש"צ ז"ל
צחשוניותו עם כל זה אפילו לדעתם ז"ל נראה דצדון שלפנינו ההחרה עם צ'
אחרים הויח החרה דהכא לא הוה נדרו עלמו צודאי אלא משום דנראה כנדרו
עלמו כמו שכתבתי דומי לחשש צצבור ואם כן כוליה עלמו מודו צדון שלפנינו
דיכול להחיר צחצרת שנים אחרים ומההוא צעמא צצבור מלצד זה כי עוד יש
חלוק אחר צדון שלפנינו וממנו יתצטר שההחרה היחה החרה והוא כי
זה היהודי לא אקר הכייתו עליך והנדר לא היה כי אם על שליחות צנו ללמוד
עמך ואף על גב שמהלמוד נמשך הנאחד עם כל זה כיון שהנדר לא היה על
הנאה צפי' אין להחמיר צזה הנדר כל כך כמו וי שאמר הכייתו צפירי על צני
עירי מכל אלו העעעים נראה שההחרה שהחרת הרי היא החרה גמורה שריחא
ויכול אצ"י הדין לשלוח צנו ללמוד עמך וה' ילמדנו דעת תורתו אמנ' .

כאם הלעיר לוי צכמהר"ר יעקב ג' חצי זל"ה :

עוד יש לי ראייה על שפי' זה הלשון הוא זה ממשכה אחרת צנדרים פי' ד
נדרים (דף כ"ה) ומייתי לה ללמוד אזל שצועה פי' שצויות שמים נחמד
דחנן החם נדר שנגו' אם אכלתי ואם שחיתי וכו' שאלו ופתה שאני אוכל
ושאני שותה ושכח ואכל ושתה פי' הדין ז"ל נדר שנגו' וכו' חרי בווי קחתי
חדא דצשעת נדרו היה שוגג כגון קונס אם אכלתי אם שחיתי וכו' וקחתי נמי
שהיה שוגג צשעה שחמיר ראוי לחול ואף על פי שצשעה שילא מפיו לא היה
שוגג וכדקתני שאני אוכל ושחתי שותה כלומר דאמר קונס ככר זה עלי אם אני
איכל ואם אני שותה היום ושכח ואכל ושתה וכו' וצוה עלמו כתב הר"ש ז"ל
וכן פרש"י ז"ל שם שצויות הרי מוציא מאלו המשכה גם כן שפי' הלשון הוא כו'
שכתבתי ויש ראיות אחרות ולא אחרך ואם כן אפילו לא היה חזר לומר דלא
ידע מהו פי' חירות שמשון כ"י דהנדר נעל ואף על גב דצמירות אין לריך
שייליא צשפתיו דבר שמשמעו אלל כל העם כענין שבלצו אלא כיון שגמר נלצו
והוליא צשפתיו דברים שעניין שיהיה חזיר ואף על פי שאין צמשמען לשון חירות
הרי היא חזיר כאשר נחמד צנו פרק א' וכחצו הרמזים זכרנו לצרכה פרק א'
מהלכו' חירות לא ק' מידי ולא דמי לנחמן שלפנינו דהתם אף על גב דלשון צמשמע

דאמר רב כהנא כותבין וכותבין אפילו נאסו פעמים . וכי תימא דהסיח לא
 מיירי חלף סיכא דלדבד האחד כותבין אחר וכותבין כדתיבתא תהם . אצל סיכא
 שיטתו האחד אין כותבין וכותבין אחר בצביל ספק ותעמול דרזא דקא פליב
 תהם נאסו דעמו עדים שליחותא הוא . אצל צרשית הצביל כותבין וכותבין
 אפילו ק' פעמים . וכן כתב רבינו יצחק ז"ל שאם צתחלה יתן הצביל רשות
 לקופר לכתוב כמה גמין ולעדים לחתום וליחסם לכלן נאסו ספק כותבין וכותבין
 והכי נמי לא שנה לפי עניות דעתנו זאת מאלף הכר נא והכר לנו אם האונת
 חתנו ואם לא יאל דבר מלכות מלפניו להעמידנו ע"ד האונת :

תשובה כל מה שאמרתם יפה אמרתם שאפשר לאציה לקבל גיטת שליחותה
 ומע"כ מתגרשת או לכתוב שני גמין אלו היה הענין לריך לכך אצל
 אין לורך לכל מה שאמרתם שאין רוחה שאחם סבורים כי קטנה שאיני יכולה לקבל
 גיטת היינו שאין לה יד בלל ואפילו קבלה גיטת מדעת אציה חת אינו כלל ואינו
 לריך לפנים אלא אם מדעת אציה קבלה אותו מתגרשת הוא בלא ספק . ולא
 נחלקו עליה רבי יהוד' והמורה אלא בצנעה שקבלה גיטת מדעת עלמה שלא
 מדעת אציה . והיינו דאמר רבי יהודה אין שתי ידי זוכו כחת . ואלו לדעת
 האז אין כאן שתי ידיים וזכות אלא יד האז שומעתו היא מקבלתו .

ועוד דבקדושין פ"י האיש מקדש בחלקו ר' יוחנן וריש לקיש אם בחלוקה
 בגרושין כך מחלוקה בקדושין אם לאו דר"ל קצ' כמ"לוקו' בגרושין
 כך מחלוקה בקדושין ורבי יוחנן סבר מחלוקה בגרושין אצל בקדושין דברי הכל אציה
 ולא היא ואלו כעקבלת מדעת אציה אפילו בקדושין דברי הכל אפילו קטנה מקודשת
 ובהדיא אמרו בפ"ק דקדושין (דף י"ט) אומר רבא אמר רב כהנא אומר אדם צנוה קטנה
 לאי וקבלי קדושין מדברי יוסף ברבי יהוד' לאו איר יוסף ברבי יהוד' מעות הראשונות לאו
 לקדושין בינתו וכי משייר זה שיה פרוגי' אור קדושין הכי נמי ל"ש ועוד דהא קא מפרש
 תהם פעמי' דר' יוחנן דמחלק בין קדושין לגרושין ואמר גרושין דמוכסת עלמה
 לרשות אציה בין הוא בין אציה קידושין דמפקעת עלמה מרשות אציה . אציה ולא
 היא . כלומי' אינה יכולה להפקיע עלמה מרשות אציה אלא מדעת אציה ואחשתי'
 והרי אמר דמפקעת עלמה מרשות אציה ומכיר קטנה מן האירוסין' אין עשי'
 זה אמר אלא מדעת אציה והכנעה בין ומדעת אציה בין מדעת עלמה . הנה
 זה נצוחר כי על ידה ועל יד אציה היינו מדעת עלמה בלא דעת אציה ועל דעת
 אציה שלא מדעתה ומעתה אין אחם לריכס לכל כך אלא כותן גיטת על ידה
 מדעת אציה ומחשם קטנה ושפיר דמי . ולא עוד אלא אפילו קטנה יכולה היא
 להתגרש על ידי עלמה שלא מדעת אציה לפי דעת רבותינו הלפתיים ז"ל שאמרו
 דמחלוקה ר' יהודה וחכמים לאו צנערה דוקא אלא אפילו צקטנה נמי פליגי
 רבן . וכערה דקטנא לאשמועינן כמו דר"י והוא דקטנא דאפילו צנערה פליגי והציא
 רחמי מואתי' שאמרו צפרק האיש מקדש (דף מ"ג) צבירא מיידיה רבא אמר כהנא נערה
 ומה שחשש' שליח לקבל גיטת מיד צעלה וכו' ואחר ליה שאין עושה שליח . ואחשתי'
 מדתנן קטנה שאמרה התקבל לי גמי אינו גמי עד שיגיע גמי לידה הא נערה הרי זה גמי
 אלמא משמע דקצירא ליה דמהינתין דקטנה שאמרה התקבל לי גמי אפילו כשיש לה
 אז משמע להו . ואפילו הכי משהגיע הגמי לידה מתגרשת ואף על גב דדמי' תהם
 ואיקרינא כשאין לה אז וסוקרי מחסרה והיק צמט דברים אמורים כשאין לה אז
 אצל אם יש לה אז אם אומר לא אציה לא וקבל לבתי גיטת אם רולה לחזור לא
 יחזור מכל מקום שנעתינן דקטנא שמתגרשת על ידי עלמה לא ומקפחא להו
 דאז איתא סוה להו למפלג צמט דברים אמורים כשאין לה אז אצל יש לה אז
 אף על פי שהגיע גמי לידה אינה מתגרשת אלא פשיטא להו דעל ידה מתגרשת
 הואיל ויודעת לשמור את גיטת אלא שאין לה שליחות ועוד מדאמר רבא צפרק
 התקבל שלטה עדות צקטנן לרור חורקו אבזו וכו' וזכה לעלמו ואינו זוכה לאחרי'
 וכענדו צקטנ' המתגרשת בקדושין אציה ומדקאמר סתם מתגרשת בקדושין אציה
 משמע דאפילו צמי' אציה אלא סצזו נחלק הרי"ף ז"ל ופירש לאחר מיתת אציה
 ולומר דקטנה לכו'י עלמא אינה מתגרשת אלא מדעת אציה וכן דעת הרשב"ד
 ז"ל ומכל מקור' על דעת אציה מתגרשת צ"י נערה בין קטנה עד כאן לשוכו .
 הרי אם כן מצוחר מדברי השואל והמשיב שאין לשכות נוסח הגמי ולא עלה על
 לבס לקספך צוה כלל . גם מה שכתבת למעלה דמהסוקי' דקדושין פרק שני יש
 רחיה לומר דלא צמי' דעת אציה כמתגרשת על ידי אציה . הנה הוא מצוחר
 בדברי הרשב"ד ז"ל גם כן :

עוד רחמי' להודיע למניין צתצוה האת שלל יסומך עליה לעשות מעשה לכתחלה
 שתקבל הקטנ' הגמי ע"י עלמה אפ"י מדעת אציה . ואף על פי שדברי
 הרשב"ד ז"ל כתבם גם כן הרמב"ן ז"ל בקדושין פרק א' . עם כל זה אין
 לעשות מעשה על פיהם צאיסור אשת איש לכתחלה . לפי שהר"ן ז"ל כתב שם
 דדוקא בקדושין כסף אומר אדם לבתו קטנה לאי וקבלי קדושין לא בקדושין שטר
 והציא רחיה לזה עיין שם ואם כן לדעתו הוא הדין צגט שלא מתגרשת הקטנה
 על ידי קבלתה הגמי צעלמה אף על פי שיהיה לדעת האז . ואפילו צמאמר שאמר
 לה לאי וקבלי גיטיך וכו' שאינה מתגרשת על ידי עלמה שלא לדעת אציה אם
 היא קטנה שאינה יודעת לשמור גיטת מדעת כל הפוסקים או אפילו יודעת
 לשמור גיטת מדעת הר"ף והנמשכים אחריו כמו כן אינה מתגרשת על ידי עלמה
 אפילו לדעת אציה ואפילו צמאמר ויותר מצוחר כתבו צעל צמקי יוסף צמקוס
 סמ' מה לשיכו ומתקיימו הריע"ז' והרכ"ד ז"ל דאף על גב מפשטא משמע בין
 נע"י בין קטנה מתקדשת על ידי עלמה צצטר כקבלה הסטר לרבת אציה זה
 א"י אפשר מיירי' אלא צנערה דוקא דנת שליחות היא וצבלימות אציה מקבלת
 קדושה דהכי דבקדושין כסף קיימא לן דאומר אדם לבתו קטנה לאי וקבלי
 קדושין דלא גרע מתנה לכלב ותתקדש לך דהיא מקודשת . וכן אם אומר כל
 היתן כסף לבתי קטנה מתקדש לו תהם היא נאסו הכאה ידיה . וקבלת צצת
 בקדושין שטר אינו כן דצביא דועיא דגמי דכתי' וכתן צידה שיגיע הגמי ליד
 האשה אי לחלה . או לשלוחה אם יאלת מרשות האז או כשהיא צרשיתו של אז

שיגיע ליד האז אז לחלו או לשלוחה וכשם שאינה מתגרשת קטנה על ידי אף
 על פי שאמר לה לאי וקבלי גיטיך כך אינה מקודשת צצטר על ידי עלמה דלאו
 מתורת הכאה היא עכ"ל . ואם כן ראוי להחמיר על פי האחרונים ז"ל . גם
 כן צא לדי' השוטה הריצ"ב ז"ל אחרי שכתבתי זה תקודדיק מקי' את כל דברי
 שכתבתי דין השני צעתינן ששהיתר שנעש' על ידי תומדד ושני' אחרים עמו
 שהיא חתרה רחיה ואפ"י לכתחלה יכול להתיר החכם תומדד הגאה עם צ' אחרים
 כדד תומדד' האוס' הגאהו על החכם והיא צצמי' מ"י ומספר אחד ומספריו גם
 אחרי יומם שצתי' והתצונכתי צציקר הדין שכתבתי למעלה שמי שאמר האחתו
 על צמי' עירו שאינו נשאל לזקן שצציר ואם נשאל שאינו מותר לרשות אם הוא
 מושלם לדברי' הכל אז אם יש חולק עליו והפוסקים' וצודאי' שצחלוק צדיעצד
 שכתבתי שאם נשאל שאינו מותר שיש חולקים ולא כמאלת הקצרה היא כי
 אם להרצוץ' ז"ל גם ומיידו' אינה מוכרחת . ולא זה צלצד אלא שכפי הג"ל
 מדברי הרמב"ם (פ"ק ומלכות נדרים) נשאל לזקן שצציר צצנדר כזה אפילו לכתחלה
 ודוקא מי שאמר הכיית צמי' עירו עליו ואינו נשאל לכתחלה לזקן שצציר והרחיה
 לזה היא שכתב ח"ל תומדד' מואכשי' העיר ובשאל לחכם שצציר או שצדד מ"ישראל
 והרי הוא נשאל לחכם שצציראל הרי כדרו מותר ע"כ . עוד כתב (ס"ס) ח"ל
 אקר על עלמו הכיית צמי' העיר אקור לישאל על כדרו לחכם מצמי' אותה העיר
 ואם נשאל והתיר לו הרי כדרו מותר' כמו שצצירנו ע"כ הציחור שכת' הוא צצ"ד
 ומכאן מצו' מה שכתבתי שהרי לא כת' הרב אקור' לכתחלה והיתר צדיעצד
 אלא צחלוק' מי שחאסר על עלמו הכיית צמי' העיר אצל צמי' שאמר הכייתו
 על צמי' העיר לא דבר ומשמע שומת' לכתחלה ואין לומר דאדרבה ולדעת
 הרב שם אקור אפילו צדיעצד כדעת הרמב"ן ז"ל שאם כן הוא היה לו' לומי'
 לרב לכתוב הדין ההוא אצל כיון שלא כתבו כלל כ"י דלדעתו אי' שם שום
 אקור כלל אפ"י לכתחלה גם כשצציר מואל' ומקום הדין שכתב הרב צמה שחלק
 בין לכתחלה לצדיעצד כשאסר על עלמו הכיית צמי' העיר יצציר שלדעת הרב
 אין אקור' כלל צחלוקה האחרת ואפ"י לכתחלה וצודאי' שכפי גרסת הירושלמי
 שצדידו' אי' אפ"י להוליא אלו הצ' דינין הנזכרים כפי מה שאמרו לא
 הדין תצ"י צצירי' הרב גם לא האחר שאין אומר לדעתו וגרסי' תהם צצ'
 השותפין קונם הכייתו על צמי' עירי אינו נשאל לזקן שיש שם הכיית צמי' עירי
 עלי' נשאל לזקן שיש שם אית' תכוייתו אפ"י על קדמתא נשאל שאינו כמיפר כדרי' עלמו.
 הרי צכאן צצ"י צצפך השני דינין הנזכרים ואין לריך להאריך צצירושו אשר ל"ז כראה
 לומר צצכרה שהיה לו לרב גרסא הפוכה צצירושלמי' והי' גורם ככה קונם הכיית צמי' עירי
 עלי' אינו נשאל לזקן שיש שם . הכייתו על צמי' עירי נשאל לזקן שיש שם אית'
 תכוי' תנו אפ"י על קדמתא נשאל שאינו כמיפר כדרי' עלמו ועם היות שהוא
 דבר קשה לשצם הספירים ולהרצות גרסאות עכ"ז כראה שהוא מוכרח צכאן הדי'
 לצציר קצרת הרב גם שצציר לזה הלשון התוספתא צצ"י חמישי' דגם זה שבו
 קלת הדין הזה ח"ל תומדד' מן העיר נשאל לחכם שצציר ואינו חושש שמוא נשאל
 ע"פ עלמו מ"ישראל נשאל לחכם שצציראל ואינו חושש שמוא נשאל ע"פ עלמו
 ע"כ . ועתה ע"פ ז"ל הגרסא מה שחלק הרב בין לכתחלה לצדיעצד כשאסר
 הכיית צמי' העיר עליו הוא מצוחר צצירוש' כי אקר לכתחלה מוכח הלשון הראשון
 והתיר צדיעצד משום היות תכוי' תנו וכו' והתנא של התוספתא עלמו אמנם
 כשאסר הכייתו על צמי' עירי שחין מחלוקה כלל צצירוש' ואליצ"ל דכ"ע נשאל
 עליו אפ"י לכתחלה לא ראה הרב להציאו וכ"י לי לדעתו שאף צצירושלמי' לא
 כתבו זאת מחלוקה כמודיע חדות צציראל אלא לפי שכתבו אקור' צחלוקה האחרת
 אומר שצצות מחלוקה נשאל ויצא עם זאת הגרס' ותוקן צצחלוקה עלמו' שהוכי'
 צתוספת ואינו חושש שמוא נשאל ע"פ עלמו זה צעלמה אומר צצירושלמי' שאינו
 כמיפר כדרי' עלמו מה שאינו כן כפי הגרסא שצצירנו גם עם זה כרייק' לשון
 הרמב"ם ז"ל צצ' רציע' שצטה צצצוטר מואכשי' העיר כתב וכשאל לחכם
 צציר וכצציר מ"ישראל כתב והרי הוא נשאל וכו' והכונה שהרב העתיק צכאן
 שני חלוקות התוספות אמנם צצצשון שכתב הלשון התוספות שכתב וכשאל ולא
 כתב נשאל משום הירושלמי' דלכתחלה אינו נשאל כאשר כתב הוא עלמו צפרק
 שצציע' . אצל צצנדר מ"ישראל שאין מחלוקה צצירושלמי' על אותה החלוקה כתב והרי
 הוא נשאל כלומי' אפילו לכתחלה והעעם לזה החלוקה שצצנדר הכיית מכל ישר'
 נשאל אפילו לכתחלה מחכם שצציראל מה שאין כן צצנדר הכיית מן
 העיר דאקור' לכתחלה הוא . מצוחר דכצציר מואכשי' י' לו תקון
 להשאל על כדרו מחכם שחין לעיר ולכן לכתחלה לא ישאל . מחכם שצציר
 אמנם כצצנדר הכיית מכל ישראל אין לו תקון ולכן אפילו לכתחלה נשאל מחכם
 שצציראל הרי כפי זה דברי' הרב צצו מדוייקי' ככוכים ומכוכים עם התוספות'
 והירושלמי' אלא שצצ"י אלו לריכ"י לתת עעם למה יש חומר כשאסר הכיית צמי'
 העיר עליו יות' ומכאסר הכייתו על צמי' העיר וכפי הכ"י לכאורי' הוא צצפך
 שצצאס' הכייתו על צמי' העיר כ"י שגוגע צצצר זקן שצציר ואין לו להתיר
 לכתחלה מה שאין כן כשאוס' הכיית צמי' העיר עליו וזו היא קצרת הרמב"ן ז"ל וצציר
 כן הפוסקים שכתבו הירוש' כאסר הוא צצירנו והכ"י לומר צזה הוא אי' משני'
 צצרים אם שצצמי' שהיתר נשאלה לזקן העיר או האקור' אינו תלוי צמה שיושך
 היתר הגאה לזקן להצא או לא כי אין אנו חוששין לזה שאולי לא יתנה זקן העיר
 ייהשאל לעולם אלא צמה שכתבה צצעי' היתר ולכן כשאס' הגאה צמי' עירו עליו
 אינו נשאל לזקן שצצעי' שצרי' נהנה צצחלה עלמה אמנם כשאסר הכייתו על צמי'
 צציר אין זקן נהנה כלל צצצעת השאלה ולהצלה לנעתי' אין אנו חוששין כצצוכ' .
 או שצצמי' כי מדרך תסקידים להשתדל להכות לכל ולצרוח ולהכות הם מאחרי'
 יבן כשאסר הכיית צמי' עירו עליו הוא קשה צצציר הדין שאינו יכול להסתור
 ולפי' לא יתיר לכתחלה שהוא כמתיר כדרי' עלמו אמנם כשאסר הגאהו על צמי'
 עירו אין חשש לזקן צזה כי גם הוא מתראוי מדרך מדת תסקידות שלא יתנה
 מהכל ולכן מותר לכתחלה להתיר לו כדרו זהו הגרסא צצצרת הרמב"ן ז"ל ועלה
 צצירנו

שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב

לח

זמן יהיה האדם הזה שישם פעור המולידו כי אי אפשר לומר שמשנה שכולד ילדק עניו דמי כושא את עלמו כי זורדי כשהוא צן חדש או פזות הרי הוא ככפות וזורדי חייב המולידו זה הגדר הזכירו הרב צביאור דין אחר והוא והאשה מדרה את צנה בזמן וכו' כיון למה שאמרתי כי ביאתו הזמן אי נמי מבצטה ליה חייבה חייבה אצל קודם זה הזמן לא ילדק הדין שאמר שהמוליד אחרו פעור דמי כושא את עלמו ועל פי זה כתב הדין הסמוך הוליד חיטוק וכו' וכו' אחר שכתבתי כל זה עיינתי בהרש"א ז"ל פי טועל ומלאתי שם כל דברי אלה חס לטובו * רצא כרזי * נתן וכו' איכא למידק דהא רצא גופיה דאחר לעיל צפרק המלכיע דבחדס אפילו רבנן מודו ליה לרבי נתן דמי כושא את עלמו וזל נחלקו אלא צבחה מיה ועוף * ויש לומר דהכא צחיבוק קטן דמחא דמשרביע כפשיה כבהמה * וחכמי איכא למידק מדאמרין צפי מפנין האשה מדרה את צנה צרשות הרצים ולא גזרי דילמא אחיה לעלעוליה מסו' דחדס כושא את עלמו ולא פליגי רבנן עליה וכדפירש רש"י ז"ל החס דלמנו אפילו צקטן מודו רבנן * ויש לומר דהתם צחיבוק צנוטל רגלו אי ומיכה אחת דכיון דמכיר צהלוך לא משרביע כפשיה אצל צבור אינו מניח רגליו כלל רק משרביע כפשיה כבהמה ופלוגמח דרבי נתן ורבנן * ומיהו צבור אפילו רבי נתן מודה דלכתחלה אקור דומיא דבהמה דלז פליג אלא צחיבוק חמטא * ומיהו צקטן גמור שאינו מכיר צהלוך כלל כגון קטן צן ח' או צן חדש וכיוצא בזה אפשר דאפילו רבי נתן מודה דעחיבוי עליו חמטא משום דלין לך כפות מזה ומודה ר' נתן ככפות דאמרין * צפרק המלכיע ככיל * .

לוי צבמסרי יעקב ו' חגיג זלסיה :

זאת התשובה כחצוה שני חכמים כאשר תרלו ואין יד המחבר הזה כונע צה אצל מעשה אחר כמעט דומה למעשה תשובה זו כתב הרב המחבר מיד אחר תשובה זו וממה שכתב יוכל המעיין להקיש על תשובה זו * ואחר כך נפל קלת מחלוקי צין המחבר והשני חכמים דלעיל וצחוק דצריס :

אם יש דינא דבר מלרא כשהצבע המלך אינו עם המוכר צמדניה צשעה שמוכר * קא שאררה למה שהיא צמלריס יש לה רציע ציה צירושלם תוצ"צ צשותפות רלוצן שהיא צירושלם * ומעה ידה גם חלטה וצמועון הירופא השתדל מאר צרפואתה ומכרה לו חלקה צצית הכצר צול הרצה לפי שהשתדל צרפואתה והלך לירושלם וצבע חלקו צצית מלוצון ורלוצן מלקו צדיכא דבר מלרא ואומר לו הילך מעות שנתת והשצי לו שמועון אין צזה דינא דבר מלרא כיון שלא היית עמנו צמלרי' כסקייתי מלחה ואם תיחתי לדור צחלקי הרי מועט ואם לאו חלכי צפרעון דמי חלקי * סכל מה שהיחתי לו הוא ומתה :

תשובה כראה דלין צזה דינא דבר מלרא * מטעם המוכר ומטעם הלוקח * מטעם המוכר מצי פנים * האי * משום שלא היה צן המלך מלוי אלכס צשעה המכירה * והצי * משום שמוכרה למזוטה ולכפויהה ורזיה לפן האחד ממה שכתב הרמב"ם ז"ל בהלכו' שכנים היה צן המלך צמדני' אחרת או חולה או קטן ואחר זמן הצריח החולה והגדיל הקטן וצא ההולך אינו יכול לסקוק שחס אחת אומר כן אין אדם יכול למכור קרקעו מיהו שהרי הלוקח אומר לאחד כמה שנים תלך ימיו וכזה הורו הגאונים זכרי' לצרכה עד כאן לשונו * ואין לדמות דהיינו כשהמוכר והקונה הם צמדניה שנה הקרקע וצן המלך אינו צמדניה ולא כורע מקומו אי אצל צברון דירן יכול לסקוק שהרי צן המלך צירושלם יש לה להודיעו קודם שחמכור לאחר * חדא דמי לא עסקין שידועין את מקומו ואפילו הכי אין מנתיבין לו * ועוד דאם כן הוה ליה למימר שלא היה צן המלך צמדניה הריא אצל מדקאמר היה צן המלך צמדניה אחרת משמע שאף על פי שידועים את מקומו אין מנתיבין לו * ועוד אי כשחין יודעים את מקומו לריכא למימר אי אחרת צשלמא דצירועין את מקומו עסקין אלעריך דחף על צז דליחא צצירא צצברק המקבל אחר צת מלרא אזיל אחי' זחי חזיחא אי איכס אומר הוא נעדין ליה ולי לא לא נערי' ליה אלעריך קרי' החס הייט נעמח דכיון שצא לערער צשעה המכירה ולא הביא מעות צידו ולא אמר רגלים לדבר שאינו רולה לקנות אצל כשאין צן המלך צמדניה ייחין עד שידועו קמשמע צן אלא אי אחרת שאין אנו יודעין את מקומו מאי למימרא לא אלא ודאי לא שצא כשהמוכר והקונה צמדני' וצן המלך צמדניה אחרת לא שצא איכפא אין מנתיבין להודיעו דעעמח דרינא דבר מלרא משום ועשית שיצר והטוב והיכא דליכא פקידא ליכא היצר והטוב * ורזיה לפן השני מהשיא דאמרין החס למזוני לית ציה משום דין דבר מלרא ופירש הרמב"ם ז"ל (ה' שכנים פי"ג) מוכר למחן האשה והצנות אין צו דין צן המלך אלא זכה צו הלוקח מפני שהוא ערוד למכור ומשום לורך גדול הוא מוכר ואין הצעלים יכולין להמחין עד צצירא צעל המלך מעות ויקנה וההיא ורזא כשצעל המלך צמדניה ואפילו הכי אין מנתיבין לו * ורזיה עוד למה מהשיא דאמרין החס למכור צרחוק ולגאול צקרוצ צרע ולגאול צצפה לית צה משום דין דבר מלרא ופרש"י ז"ל למכור צרחוק ולגאול צקרוצ לית צה המוכר הזה מכרה מפני שהיא רחוקה ממנו ורולה לקנות אחרת צקרוצ לית צה משום דין דבר מלרא לפי שאין לנו להפסיד המוכר משום טוב וישך דמלך רכשם צעליטו לעשות טוב לזה כך עלינו לעשות טוב לזה ואם צצחו לעשות איחור שחא צין כך וצין כך חמכר צו שהיה רולס לקנות עד כאן לשונו * והשחא ק"ו הדברים החס דליכא ספיקא דעמוכא שחא צין כך וצין כך חמכר לית צה משום דין דבר מלרא הכא דליכא ודאי סכנתא לא כל שכן * ואם טוען המלך שחא לא לצווחות מוכרה או אפילו טוען ודאי לא למזוטה מוכרה לדעת כולי עלמא צר משריימה הלוקח הטוב מוחק והמלך הרי מוליד (צד) ומצוירו ועליו לציבא רחיה * ומטעם הלוקח כמי לית צה דין דבר מלרא סלקוק' הזה אין לו ציה לדור צו והמלך חס אינו לוקח זה הציה אלא לרזיש

אם הם ידועין לנכס והיא היטה שולחה עליהן להשקפה או להקפדה צהם שחיסם נלפנת והיי' דינן דרין כלים העפיר להשליט ולהשכיר סכתב הרב דינן פי צמיני מה' פורו ונעטן דלפי' שפי' הרב שם פי' חסם צכלי העפוי' להשליט שלא כדברי כל שאר סממי' כפי' שפי' לפי' שפירשו היי' דינן טל אלו דרין כלים העפויין להשליט ולהשכיר ומולידין אחרים ירשי סנבל אפי' מד ירשי האשה כשהמה או חס נתנה אונס מתכס צמיה כעגולר הדין שם צפי' הבכר וצו' הנלפ"ד טעמון הדין לדעת הרמב"ם ז"ל ועם היות פים פוקקים פוקקים נקלמ פרי' הדין הבכר אנו אין לנו אלא דברי הרב וצפרס צלנו המלכיות דכלנו אפרישו דבר ופי' ילינו מעוטס דרין אמן :

כאם סלעיר לוי צבמסרי יעקב ו' חגיג זלסיה :

יש צב וציאור על הרמב"ם פרק י"ח וההלכות שנה שיש מו' שהקפה עליו וסומחצ מישצ :

ס"ע נשאלתי צמה שאמר הרמב"ם ז"ל צה"ש פרק י"ח הוליד חטוק וכו' חלוי וכו' חייצ על הכיס וכו' כי זה הדין הוא צמכת שצח ריש פרק טועל וסם אער צהדיח צזה הדין הוא לדעת רבי נתן דקצר דכל חי כושא את עלמו צפי' המלכיע ואחר שהלכה כרבי דפליגי אחי' נתן וכן פסק הרמב"ם ז"ל עלמו סמוך לדין הזה חס כן לא הי"ל לרצ להציא הדין הזה ככה * עוד חזק הסובל קושייח צו שהרי מלינו שהשמיע הרי"ף ז"ל זה הדין לשם ריש פרק טועל כראה דלזו הלכתא הוא * וזאת היחה חסוצתי * צבר כודע מה שאמרנו צחוקפות פרק המלכיע צקובייח הדין הזה לרובי הקושיא שהקטן מפרק מפנין על חסוצת רצצים לקושיא האי' שהקפה מריס פי' טועל אשר כמעט אוחה הקושי' האי' היא שהערה עלמה שחסייר השולל עליה צצרי הרב * ואף כי תיחור הדבר לשם צקושיא צבר למדנו מדברי המפרש החירון וצפרע מדברי הר"ן ז"ל צפרק מפנין והיא כי כשהקטן הוא קטן כל כך שאינו יכול להכיר רגלו וליטול אחת אז הוא כבהמה ולא מודו רבנן לרבי נתן צקטן כל כך * כן כתב הר"ן לשם צפי' צמכת והאשה מדרה את צנה ורולה לומר אפי' צרשו' הרצים כמו שפי' צמלחא צהדיח * ועל זה אמר רבי יהודה אינתי צזון טועל אחר וכו' כי אז אפילו מוליכתו צרשות הרצים לא מתיקור מן המורה דמי כושא את עלמו אצל חס הוא גורר אקור כלוי' שחף על פי שיכול ליעול הוא גורר ואינו טועל אקור מדרבנן אף על צז דמי כושא' את עלמו * כן כראה לי צבהכח פירו' זאת המעכה ודקוק צזה מה שאמר צזון ולא אמר אינתי כשגורר ולמור מזה כי להיות הרצ צמור לר"ך שני הנאים האחד שהיא הקטן כל כך גדול שיוכל ליעול רגלו אחר השני שיעול אותו ואם חסרו צ' הסנכיס רלובי שהוא כל כך קטן שאינו יכול ליעול אחר אז הו' חייצ המוליד אותו ואם חסר הסנכיס הצי' לצד אז הוא אקור מדרבנן לצד אצכ כפי' שפי' צורדי' מותר אפילו מדרבנן דמי כזה הרי הוא צכלל המי כוש' א' את עלמו וכל זה הוא כדעת הרמב"ם ז"ל שצך כתב לשם כשפסק כרבנן המוליד וכו' והאשה מדרה את צנה צזון כשטועל אי' ומיכה אי' כלוי' כי אחר זה הזמן אע"ג דמנבחה ליה חייבה חייבה : אצל קוד' זה הזמן לא דאי ומנבחה ליי' חייבה כי כחללך דמי מלרא' מי והרי הוא כמסוי' * חס כן לפי זה לדעת הרמב"ם ז"ל צורדי' החיטוק כשהוי' צן שנתים שנה כי אז הוא טועל אי' ומיכה אי' כפי דרך העולם או יושר גדול מזה המוליד אותו פעור * ואם היה כים חלוי לו צלוחרו לריבין אנו לדעת חס יחחייו המוליד אותו על הכיס ושאי' חלון הכיס עפלה לו או לא יחחייו כיון שאינו חייצ על החיטוק וחלוי' שהכיס עפלה לו : זה הדין הוכרה הרב להודיענו ואע"פ שכתב סחם המוליד חיטוק מי דוקא הוא צחיבוק שטועל אי' ומיכה אי' כי אז הוא פעור על החיטוק דרבי הלמד מעניינו הוא * הרי שאפי' לדעת רבנן הדין דין אמת חס הקטן הוא שטועל אי' ומיכה אי' ועל הנושא הזה הזכירו רמב"ם ומה שאמר צמלחא רצא כרזי נתן קצירא ליה דמי' דוקא לרבי נתן ולא לרבי' לפי צצרי רצא חס צכחם שכראה שמדבר צכל חיטוק הן קטן הן גדול ודבר הלמד מעניינו הוא צמה שחמי' צכוק חיטוק ומת וכו' וצורדי' כי זה הדין הוא צכל חיטוק הן קטן הן גדול' ולזם תקשה העתקה למיצי' משום חיטוק כלומר היכי לא מפלגת צחיטוק כלל וצין קטן צין גדול פעור על החיטוק ולמיצי' משום חיטוק כשהוא קטן ועל דא קמשני רצא כרזי נתן קצירא ליה וכו' כלומר מאי דפער צחיטוק קטן הוא לדעת רבי נתן * או כאמר שהמקשה הקשה קחם על כל חיטוק והמחרץ חייץ גם כן תיחך שיכול כל חיטוק והיא דקצירא ליי' כרי' נתן ולפי שצכלל דברי רצא שני דכיון האחד שפעור על החיטוק והצי' שחייצ על הכיס והעיקר הוא הדין הצי' שלא כאמר שפעור גם על הכיס ושהיא עפלה לו לזה הרמב"ם זכרונו לצרכה הביא לשון רצא עלמו ללמדנו זה הדין דהניח כותיה צמלחא חסו מה שפי' חלון הכיס עפלה לו כלומר כי חלית דברי ללמדנו זה הדין רבי היכי דלא חיקשי למה שאמר צמלחא רצא כרזי נתן קצירא ליה גלה רעורו דדוקא צחיטוק גדול דצההוא הוא דפער רבנן חס צמה שסוקף זה הדין לדין והאשה מדרה וכו' כמו ר' נתן ומה שהשמיע הרי"ף ז"ל לאו לאשוקה מהלכתא אלא דכולה מילתא הוא לענין חיוב ופעור וצמוכנו זה לא כפקח לן מיד' כי אז דרבו צכולה שצח וגם צקדון שלפנינו צבהכח לנו לומר כן דאי' לא תימח הכי למה לא הביא ספיקא דרצח חיטוק מת וכו' ומאי דתיחא כותיה צמלחא המוליד אחר מוקפלות וכו' יודאי הלבחה היא אצל האשה היא מה שאמרתי וצבי' ספי' אחר מלאתי אחר שהקפה והקוביא האחת למלמד רצא צצפרק המלכיע כח חס לטובו חייצ לא מלינו שאמר קצירא צו צפי' כי חס רבי נתן ומיכה חלי ליה כרזי נתן ולא לעטוני רצן עד כאן * והדרך אשר דרתי צעני' לדרך קלולה לקובייח המלמד גם דברי הרמב"ם ז"ל אשר צלי ספק כיון צצבריו לכל מה שאמרתי ולצאר זה עוד צשלמא רחמי' להעיר צצבריו צ' הערות קטנות אחר מה לו להזכיר דין והאשה מדרה את צנה צמקום חסו מקום חיוב ופעור ויטיל לרצ זיל להציאו צמקום שחכיר איקורי רבנן כי לשם ילדק אקור או מותר עוד צ' לעה קלר חלתי מהמעכה ולא פים אצל חס היה גורר אקור אצל צמה שכתבתי כתייטצ כל זה והוא כי לפי שכתב הרב זיל שסמוליד אדם חי פעור סוכרה לו לתת גדרו רלוי' צן כמה

שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב

לסוּר' צע מ'א וליה הכי הישר והטו' כמו שחמל'א באריכות ב'א' הנוחה הדק'ן
שאלה ס' וארצתי' • וחיב'א למידק דהבי מי'לי צמלך'ן שא'י לו שותפות ב'ארתו
קרקע דעעמ'א דין דבר מ'כר'א הו' משום ועשי'ה הישר והטוב ואם כן כי חיב'א
שום פקיד'א למוכר או ללוקח ליכ'א הישר והטוב אבל צדק'ן דין ש'ר'אוב'ן שותף
עם ל'א'ה ב'ארתו צ'ית י'ם לצעל הדין לחלוק ולווד' דעל כל פ'ים לקבל ל'נוקח
משום דכל זמן ש'ל'א ח'לקו י'ם לו ח'לק צ'נוף הקרקע וכיון שכן הוא קודם לכל
ל'דים מדיכ'א ול'א'ו מעושי'ה הישר והטוב ור'י'א'ם ל'ת' מה'א ד'אמרי'ן ה'ת'ם ל'א'ת'א
לי'ת'ו ול'שותפי' ל'יה צ'ה משום דר'י'ע ופר'טי' ז'ל שותף ש'ב'א למכור לח'צירו אין
צ'ריכ'א דבר מ'כר'א ו'אפי' ח'ס י'אמר מ'לך נ'קנה צ'יד' כד'ין צ'י מ'לכ'י'ם ש'ב'א לקנות
כ'אחד כי ה'ת'ם מ'לך מ'קבל'א ל'יה שותף דכל זמן ש'ל'א ח'לקו י'ם לו ח'לק צ'כל העדה
ועד'י' ע'פי מ'מלך'ן ש'א'י' צ'ה ל'א'ל מ'כ' ס'ע'יכ'ת' העל'ר וכן כ'ר'א'ה ע'יכ' לשונו ומ'מע
ד'צ'ו'ת'פי' ל'א ח'לי'ן ע'לה משום וע'פי' הישר והטוב ח'ל'א מ'דיכ'א • וי'ל ד'כל'הו
ר'צו'ת'א ל'א ק'ל כ'ד'פ'ר'י'ש ר'טי' ז'ל ומ'פר'טי' ל'ה פ'ירו'טי' א'ח'רי'כי ח'ה ל'שון ה'ב'ט'ו'ת'
ה'מ'י'מ'ו'י'ת' כ'ח'צ' צ'על ה'ע'י'ע'ו'ר (ה'ל'כ'ו'ת' ס'כ'י'ם) ח'ה ל'שונו ומ'ש'ח'מ'ל'א שותף
א'פ'י'לו אין לו ח'לק צ'קרקע ח'ל'א ש'ת'ן שותפי' צ'עסק'ת' מ'כל מ'קו'ם כיון
ש'הו'א שותפו' כ'י'ח'א ל'יה ע'פי ע'צ'ר מ'כ'ר'א וכן פ'ר'י' ר'צ'ו'ת' צ'רוך ור'צ'י' ח'א'י' וכל'הו
ק'נ'ע'א ור'טי' פ'יר'ש ש'ת'ן שותפי'ן צ'קרקע ול'א כ'ה'יר'א ל'ן ע'ד כ'א'ן ל'שונו • ח'ה
ל'שון ר'טי' שותף ש'מכ'ר' לח'צירו ח'לקו צ'עדה ש'ת'ן שותפי'ן צ'ה אין ל'ו לקבל'ו
משום ד'יכ'א דבר מ'כ'ר'א ולווד' ש'א'ין ל'ך צ'ח'לק צ'ח'צ'ר'ך ח'ל'א כ'אחד ה'מ'ל'כ'י'ם ו'י'ק'ח'ת'
ע'מ'ת'א ח'ל'א כיון ש'ל'א צ'כ'ר ח'לקו ח'רי הוא כ'שכן צ'כל'ה ע'ד כ'א'ן • ומ'ק'ש'י'ן א'פ'י'לו
א'י'כו שותף כ'מי ד'ח'א א'מ'ר'י' ה'ני צ'כי א'ר'צ'ע'ת' מ'ל'כ'י' ד'ק'ד'י'ם ח'ד מ'י'כ'י'הו ח'צ'ו'ן וכן
וכ'ח'צ' ר'א'צ'י'ת' ש'ט'ם ל'ר'ח'ו'ת' ור'צ'ו'ת' ח'ס פ'יר'ש כ'גון ש'ב'ל א'ח'ר י'ם ש'ד'ם ל'שומע'ן
ו'צ'ל' א'ח'ד י'ם קרקע ל'לו ל'צ'דו ו'ח'רי הוא מ'לך צ'רו'ר ו'ח'ס ק'פ'ק ד'מי יודע א'נה
י'ת'ה ח'לקו ו'א'ש'מ'ע'י'ן ד'א'פ'י'לו ה'כי ל'יה צ'הו דר'י'ע ו'ל'ר'צ'י' כ'ר'א'ה ל'ש'צ' פ'ר'טי'
ד'א'ש'מ'ע'י'ן ש'א'ם י'ב'א'ו צ'יד'ה ה'שותף וה'מ'לך'ן ש'יכ'ול ל'מוכ'ר ל'שותף ד'צ'ב'א'ר מ'ל'כ'י'ם
ה'יכ'א ש'ב'א'י' י'ח'ד פ'ל'גי צ'ק'ר'כ'י'ז'ו'ל א'ב'ל ה'כ'א י'כ'ול ל'מוכ'ר ל'שותף ל'צ'דו ע'ד כ'א'ן
ל'שון ה'ה'ב'ט'ו'ת' • ה'רי כ'ל'הו ר'צו'ת'א ז'ל וה'ר'מ'צ'י'ם ז'ל ג'ם כ'ן ל'א צ'ב'יר'א ל'יה כ'פ'ר'טי' •
וק'י'ל ה'ה'ד'י'ע' על ה'ר'א'י'ש ד'א'ם כ'ן ל'א ה'ו ד'ו'י'א' ד'ה'ג'ך ד'פ'ר'ק ה'מ'ק'ב'ל ד'א'מ'ר'י'ן
ל'צ'ע'ל'י'ם ה'ר'א'ש'ו'י'ם ל'יה צ'ה ד'י'כ'א ד'בר מ'כ'ר'א פ'י' ח'ס מ'כ'ר'ה ל'א'ר'ו'ת' ש'ק'נ'א'ה ה'ו'
ע'מ'נו ח'ח'ל'ה אין ה'מ'לך'ן י'כ'ול לקבל'ו ו'מ'י'הו ח'ס ק'ד'ם מ'לך'ן ח'צ'ו'ן אין צ'ע'ל'י'ם
ה'ח'א'ש'ו'י'ם י'כ'ו'ל'ן לקבל'ו כ'מו ש'כ'ח'צ' ו'פ'ק'ד' ר'טי' צ'ו' צ'ש'ס ה'ר' י'הו'ד'ה צ'ר'ל'לו'י'
(צ'ס'י' ק'ע'י'ה) ול'א'ש'ה ו'ל'י'ת'מי כ'מי פ'ש'י'ע'ו'ל ד'א'ם ק'ד'ם מ'לך'ן ח'צ'ו'ן ל'א מ'ק'ב'ל'א ל'יה
מ'י'הו י'ם ל'ו'י' צ'דו'ק' ד'ע'מ'ו'ם א'ש'ה ר'ת'מי ק'ק'ע'ו צ'הו ה'א'י ל'ש'כ'א • וע'ד ד'א'פ'י'
ל'ד'ע'ת' ה'ר'א'י'ש ג'ם ה'שותף ל'א ה'ו מ'דיכ'א ח'ל'א משום ועשי'ה הישר והטוב ו'ח'ה
ד'ק'מ'ק'ב'ל' ל'יה שותף ל'מ'לך'ן ח'י' ח'ס ק'ד'ם ה'מ'לך'ן משום ד'ע'ד'י'ן ד'מ'ל'כ'ו'ת'א ד'ש'ת'
ע'מ'ל'כ'ו'ת'א ו'מ'לך'ן כ'ר'י'ד'ה מ'ע'ד'י' ד'ה'ו א'נ'א'ן ד'א'ח'ז'י'ק צ'קרקע ו'ה'מ'לך'ן ל'א'י'צ'א ד'ר'צ'
כ'ח'ו'ן ד'צ'י'י' ח'א'י ו'צ'ו'י' שותפי' ח'ית צ'יה ד'ר'י'ע ו'ח'י ל'א'ו ח'א'י'ם ו'שותפי'ן כ'י'ח'ה ח'ל'א
ד'ח'ו' ע'ל'יה ע'כ'ה מ'ל'כ'ו'ת'א ל'יה צ'ה ד'ר'י'ע כ'מו ש'כ'ח'צ'ו' צ'מ'ק'י' י'וסף ו'י'ם ל'ה'צ'י'א ר'ח'ה
ל'ה מ'ל'שון ה'ר'י' י'רו'ח'ם ז'ל ש'כ'ח'צ' צ'ס'י' מ'ש'ר'י'ם (כ'ח'י'צ' י'ח' ר'י'ש ח'לק' ד'י' ק' ח'י'
ח'ה ל'שונו ג' או ד' שותפי'ן צ'עדה או צ'שום קרקע ו'צ'ה א'י'כ'י'ש ע'מ'ל'ח' ו'ק'ה ח'לק'
ק'ל א'ח'ד מ'ת'ס או ש'ק'י' צ'מ'לך' ע'דה ה'שותפי'ן י'ם צ'ו' ד'ר'י'ע ו'ח'י'ו ג'ופ'י'ה כ'ח'צ'ה
ל'ד'ה'ר'א'ש ו'פ'ק'ד' ל'ה'ל'כ'ה ש'מע מ'י'ה כ'ד'כ'ח'צ'ו' ו'ח'ס ח'א'מ'ר א'כ'תי ק'ש'ה ע'ה'ה
ד'ג'ר'כ'י'ן ח'ת'ם א'מ'ר ר'צ' י'הו'ד'ה א'מ'ר ר'צ' ה'א'י מ'א'ן ד'א'ח'ז'י'ק צ'י'י' ח'א'י ו'צ'ו'י' שותפי'
ח'ל'י'פ'א ה'ו' ק'לו'ק'י' ל'א מ'ק'ב'ל'א ל'יה ו'כ'ן כ'ח'ו'ן א'מ'ר ק'לו'ק'י' כ'מי מ'ק'ב'ל'א ל'יה ו'ח'
משום ד'ר'י'ע ל'א מ'ק'ב'ל'א ל'יה כ'ה'ר'ד'ע'י' א'מ'ר'י' ח'פ'י' משום ד'יכ'א ד'ר'י'ע מ'ק'ב'ל'א
ל'י' משום ש'כ'א'מ'ר ועשי'ה הישר והטוב ו'כ'ח'צ' ה'ר'א'ש ז'כ'ר'ו'ת' ל'צ'ר'כ'ה ו'ר'צ'י'
ג'א'ן ז'כ'ר'ו'ת' ל'צ'ר'כ'ה כ'ח'צ' צ'ס'פ'ר מ'ל'כ'ו'ת' ה'א'י מ'א'ן ח'צ'ו'ן צ'י'י' ח'א'י ו'צ'ו'י' שותפי'
וכ'י' י'פ'ר'ש ג'א'ן כ'גון ג' או ד' שותפי'ן ו'ח'י'כ'י'ש ו'ע'מ'ל'ח' ק'ה ח'לקו ש'ל ח'י' ו'ה'שותפי'ן
ח'ל'י'פ'א ה'ו' ק'לו'ק'י' ל'א מ'ק'ב'ל'א ל'יה מ'ר'י'ן מ'ל'כ'ו'ת' א'מ'ר ל'יה ש'מ'א ל'א י'כ'ול ל'ח'לק'
צ'מ'לך' ע'דה ש'ק'י'ת'י' וכן י'א'מ'ר ל'כל ו'כ'ן כ'ח'ו'ן א'מ'ר מ'ק'ב'ל'א ל'יה ש'כ'ל ח'י' שותף צ'כל
ה'ע'ד'ה א'ב'ל משום ד'ר'י'ע ח'ס ק'ה א'ב'ל ע'דה ה'שותפות ל'א מ'ק'ב'ל'א ל'יה כ'ה'ר'ד'ע'י' א'מ'ר
מ'ק'ב'ל'א ל'יה כ'י ה'ו'ע'ז'ו' ל'י כ'י א'פ'י'ם ח'ת ח'צ'י'י' ש'י'ת'ו ל'י ס'מוך ל'ו ע'ד כ'א'ן ל'ש'ו'י'מ'ד'ק'א'מ'ר
ר'צ' כ'ח'ו'ן ק'לו'ק'י' מ'ק'ב'ל'א ל'יה ו'ח'י' משום ד'ר'י'ע ל'א מ'ק'ב'ל'א ל'יה מש'מע ד'ח'
ד'מ'ק'ב'ל'א ל'יה ה'יכ'א ד'ה'ו צ'י'י' ח'א'י ו'צ'ו'י' שותפי' ל'א ה'ו' משום ד'ר'י'ע ח'ל'א מ'דיכ'א
מ'ע'ע'מ'ל'א ד'ק'א'מ'י' ש'כ'ל א'ח'ר שותף צ'כל ה'ש'ד'ה וכן כ'רי ל'ר'י'ק ל'פ'י פ'ר'טי' ז'ל צ'י'י'
ח'א'י ע'דה ה'ע'ו'ד'ת' ל'יק'ח צ'עסק'ת' ו'ש'ד'ו'ת' צ'י' ח'א'י'ם ס'מו'כ'י'ם ל'ה מ'כ'א'ן ו'מ'כ'א'ן ו'ח'
משום ד'ר'י'ע ח'ס א'יכ'ס ל'א ח'א'י'ם ול'א שותפי'ם ח'ל'א מ'כ'ה מ'ל'כ'ו'ת' ה'ס צ'א'י' ע'ל
ה'מ'ח'ז'י'ק ו'א'ו'ר'י'ם ח'ט' ה'י'י'ו מ'ל'פ'י' ל'ק'ח'ת'ה ש'א'נו ל'ר'יכ'י'ם ל'קרקע ו'פ'ו'ד ל'כל א'ח'ד
ל'ק'ח'ת' צ'מ'ו'ך ל'ו ו'ח'ל' ל'יק'ח צ'מ'ק'ו' א'ח'ר ל'א מ'ק'ב'ל'א ל'יה ד'ל'א א'יכ'פ'ת ל'ן צ'ד'ר'י'ע
כ'לל ע'ד כ'א'ן ל'שונו • מ'ד'ק'א'מ'ר ו'ח'י' משום ד'ר'י'ע מ'ש'מ'צ' ד'צ'י'י' ח'א'י ו'צ'ו'י' שותפי'
ל'א ה'ו' משום ד'יכ'א ד'בר מ'כ'ר'א וע'ד ד'ק'א'מ'ר ו'ח'י' משום ד'ר'י'ע ל'א מ'ק'ב'ל'א ל'יה
ד'ל'א א'יכ'פ'ת ל'ן צ'ד'ר'י'ע כ'לל וכיון ד'ל'ית ל'יה ל'ר'צ' כ'ח'ו'ן ד'ר'י'ע ח'ס כ'ן ה'א'
ד'מ'ק'ב'ל'א ל'יה ה'יכ'א ד'ה'ו צ'י'י' ח'א'י ו'צ'ו'י' שותפי' ה'ו' מ'דיכ'א ו'כ'ל ש'ת'ן שותף
ש'מכ'ר ח'לקו ל'א'מ'ר • ו'י'ם ל'ו'וד' ל'פ'י פ'ירו'ש ג'א'ו'ן ד'ה'ב' ק'א'מ'ר א'ב'ל ח'ס ל'א
ק'ב'ש צ'עדה ה'שותפי'ן ע'ל'מ'ה ח'ל'א ע'דה ש'ב'מ'לך' ע'דה ה'שותפי'ן ו'ח'ה ש'כ'ח'צ'
ג'א'ו'ן א'ב'ל מ'ש'ו'י' ד'ר'י'ע ח'ס ק'ה א'ב'ל ע'דה ה'שותפות ו'ח'ה ד'ק'א'מ'ר ש'כ'ל א'ח'ד
שותף צ'כל ה'ע'דה צ'ר'י'ח' מ'ל'ח'א ד'ל'א ל'י'פ'ו'ת כ'ח'ו' ק'א'מ'ר ח'ל'א כ'ל'פ'י' ט'ע'מ'י'ה
ד'ר'צ' ד'ל'א מ'ק'ב'ל'א ל'יה מ'ר'י'ן מ'ל'כ'ו'ת' ד'ע'ל'י' א'מ'ר ל'יה ש'מ'א ל'א י'כ'ול ל'ח'לק'
צ'מ'לך' ע'דה ש'ק'י'ת'י' ו'ח'ס כ'ן ל'א מ'לך'ן ד'י'ד'י' ח'ת ק'א'מ'ר ר'צ' כ'ח'ו'ן כיון ש'כ'ל א'ח'ד
שותף צ'כל ה'ע'דה מ'לך'ן ה'ו' • ול'פ'ר'טי' ז'ל כ'מי י'ם ל'ו'וד' ד'ח'ה ד'מ'ק'ב'ל'א ל'יה
ל'מ'א'ן ד'א'ח'ז'י'ק צ'י'י' ח'א'י ו'צ'ו'י' שותפי' ל'ר'צ' כ'ח'ו'ן ע'ד כ'א'ן ל'א ה'ו' מ'דיכ'א
ד'מ'י'כ'א ח'י'ת'י' מ'י' ע'ד'י'ק מ'צ'ע'ל'י'ם ה'ר'א'ש'ו'י'ם ח'ל'א ה'י'י'בו ע'ע'מ'ל'א משום ד'ה'ו ח'ל'י'פ'א

י'רו'נו ר'צו'ת'ו' ד'ין ח'ל'מ'ת' ר'א'ו'ן י'ם ל'ה ר'צ'ו'ת' צ'ית צ'ש'ח'ת'ו'ת' ע'ם ש'מע'ן ו'ח'י'
ד'רה צ'מ'ל'ר'י'ם ו'ש'מע'ן ע'ם ה'צ'י'ת צ'ירו'ט'ל'ס ח'ו'צ'צ' ו'מ'ע'ה י'ד'ה ל'א'ר'ך ו'ל'א
ה'יה ל'ה מ'ה ח'א'כ'ל ו'כ'פ'ל'ה צ'ח'ו'ל'י' ק'ש'ה ו'ע'מ'ד'ה ו'מ'כ'ר'ה א'ו'ת'ו' ח'מ'ל'ק' ל'לו'י' מ'ר'צ'
ד'ח'ק'ה ו'ל'ו'י' ה'יה ר'ופ'א ש'ל'ה צ'ע'ת ח'ל'ו'ת'ה ו'ה'ש'ח'ד'ל ע'מ'ת' צ'כל י'כ'ל'ת'ו'
ו'צ'ע'צ'י'ל ז'ה מ'כ'ר'ה א'ו'ת'ו' ל'ו' צ'פ'ח'ו'ת' מ'כ'ר'י' ד'מי'ו כ'א'לו מ'ה ש'ח'י'ת'ה ל'ו' מ'ד'ע'י'
ו'כ'ח'ה א'ו'ת'ו' ל'ו' מ'ח'ת'ה ו'ה'לך כ'ו'י ל'ירו'ט'ל'ס ח'ו'צ'צ' ל'רו'ר ש'ם ו'ע'מ'ד' ע'ם
ש'מע'ן ו'צ'ק'ש ו'מ'נו מ'קו'ם צ'צ'י'ת כ'רי ח'לקו ל'רו'ר צ'ו' ע'מ'ד' ש'מע'ן כ'כ'ג'ו' ו'ח'י' ע'ל
ל'מ'ה ש'א'י' צ'ע'ל מ'מ'ל'ר'י' ח'ין ל'ך ש'ם ד'ר' צ'צ'י'ת כ'י ח'ס ה'מע'ו'ת ש'פ'ר'ע'ת ח'ת'ק'ס
ו'ח'לך ל'ך ח'א'י' כ'ך ו'ה'ש'י'ב ל'ו' ל'ו'י' ו'ח'י' ל'מ'ה ד'ר'י' ח'ין ל'ך ד'ין מ'ל'כ'ו'ת' צ'צ'י'ת צ'ח'ל'ק'י'
ש'ק'י'ת'י' א'לו ה'י'י'ת' ע'ם ח'ל'מ'ת'ה ר'א'ו'ן צ'ע'ת מ'כ'ר'ת'ה א'פ'ש'ר ש'י'ה'י'ה ל'ך ד'ין מ'ל'כ'ו'ת'
א'ב'ל צ'ע'ת ש'ח'ת'ה צ'מ'ד'י'ת'ה א'ח'ר'ת' ח'ו'ן ע'מ'ד'י'ת'ה ח'ין ל'ך פ'ת'ח'ו'ן פ'ם צ'ד'י'ן מ'ל'כ'ו'ת'
ח'ס ח'י'ת'י' ל'רו'ר צ'ח'ל'ק'י' צ'צ'י'ת מ'ע'ז' ו'ח'ס ל'א'ו ח'פ'ר'ע ל'י ח'פ'ל'י' ו'ח'י'ר'ל'י' צ'ד'ע'י' ח'לק'י'
ש'כ'ל מ'ה ש'ח'י'ת'י' ל'י ח'ל'מ'ת'ה ר'א'ו'ן ה'ו'א מ'ת'כ'ה • י'ו'רו'ת' ר'צו'ת'י' כ'פי מ'ה ש'י'ו'ר'
ח'ו'ח'ם מ'ן ה'ש'מ'י' ו'ש'ל'ו'ת'כ'ם י'ג'ד'ל ח'ו'י'ר' •

תשובה ח'ין צ'ו'ה ד'יכ'א ד'בר מ'כ'ר'א ד'ע'מ'י' משום ועשי'ה הישר והטוב ו'כל ה'יכ'א
ד'יכ'א פ'קיד'א ל'מוכ'ר או ל'קו'כ'ה ל'א ח'ק'י'ת'ו' ר'ב'ן ו'א'פ'י'לו ה'יה צ'ו' ד'יכ'א
ד'בר מ'כ'ר'א ל'ר'י'ך ל'ת'ת ל'לו'י' מ'ה ש'ש'ו'ה ה'ש'ד'ה כיון ד'ל'א מ'ח'ל'א ל'ג'ב'י' א'ח'רי'י' • ו'ה'א'ר'א'ה
ל'ע'נ'י'ת' ד'ע'ת'י' כ'ח'צ'ו'ת' ד'וד'ן ח'י' א'ז'י' ז'מ'ר'ה •

על מ'ש'מ'ר'ת'י' א'ע'מ'ו'ד'ה ו'א'ח'י'צ'ה ע'ל מ'ג'ד'ה ל'ה'ש'י'ב ש'ח'ל'י' ד'בר ה'ל'א ה'ו'א א'ח'ד
מ'ע'ע'ל'י' ה'ר'צ' ש'ה'י'ה צ'י'י'ה'י' מ'ח'ל'ו'ק'ת' ו'צ'לו ל'פ'נ'י' ל'דין ח'ו'ו' פ'ר'ט' מ'ע'ש'ה •
ראובן ה'ר' צ'מ'ל'ר'י'ם ה'יה ל'ו' ר'צ'ו'ת' מ'לך ק'נון צ'כ'א'ן צ'ירו'ט'ל'ס ח'ו'צ'צ' צ'ש'ח'ת'ו'ת'
ש'מע'ן ה'ר' צ'כ'ל ה'ח'ל'ר ה'יו'ם כ'מו כ'ו'י' ש'כ'ה ו'י'ו'ד'ר ו'צ'ש'ח'ת'ו'ת' ג'ו'י' ח'ל'ס
מ'ח'ש'ב'י' ה'ע'י'ר כ'כ'ו'ד'ע ל'כל ה'יהו'ד'י'ם ה'ר'י'י' פ'ה ו'ה'כ'ה ה'ב'יע ח'ל'מו'ת'ו' ל'ש'ו'י' ל'א ה'יה
ל'ו' ח'לק' צ'ר'א'ש'ו'י' צ'ח'ל'ר ה'בו' ח'ל'א ש'ה'ו'י' ש'כ'ן צ'ע'ל מ'מ'לך' ו'ג'ם ה'יו' ל'ו' ח'ד'ר'י'ם צ'ח'ל'ר'
ח'ח'ת' מ'מ'לך' ה'מ'כ'ר ו'כ'מו'ע'ע ש'כ'לו ה'ו'א ע'ל'י'ת'ו' ו'ה'כ'ר'י'ת' ל'י'ש'ר'ל' ה'ר' צ'ו' ה'יו'ם כ'מו
ד' או ה'ש'ט'י'ם ש'י'מ'כ'ו'ר ל'ו' ש'ל'י'ש ה'ח'ל'ר ה'מ'כ'ר צ'ע'ע'נ'ה ש'ה'מ'י'ם ש'צ'ח'ל'ר י'ו'ר'ד'י'ם
ל'צ'י'ת'ו' ש'ת'ח'ת'ו' ו'ת'ז'י'ק'ו'ן ל'ו' ו'ה'ע'י'ק'ר ה'יה צ'ג'ו'מ'י'ם ו'ח'ל'מו'ת' ו'כ'ל ז'ה ע'ל פ'י ד'צ'ר'י'
ש'מע'ן ו'ח'ו'ר ל'בו ש'ש' ל'ו' ר'ח'י'ה צ'ע'ד'י'ם ו'ש'מ'ו'ח'ל' ה'ר' צ'מ'ל'ר'י'ם ק'ה ש'ם
צ'מ'ל'ר'י' מ'ר'א'ו'ן ח'לקו צ'ח'ל'ר ה'כ'ז'י' צ'ל'י' ר'ח'ו'ת' א'ו'ת'ו' • ו'י'ח'י' ה'יו'ם ו'י'כ'א
ל'ע'י'ר ה'ק'ד'ו'ש'ה ה'ז'ח'ת' ו'צ'י'דו ע'ט'ר ק'ג'י'ת'ו' ר'צ'ו'ת' ה'ח'ל'ר ה'מ'כ'ר מ'ר'א'ו'ן ו'ט'ע'ר ה'ר'ש'ה'
א'ח'ר ל'ג'צ'ו'ת' מ'ש'מע'ן ה'ש'כ'ר'י'ת' מ'ה'ר'צ'ו'ת' ה'מ'כ'ר מ'ה'ח'ל'ר ו'י'ו' ש'כ'ה ו'ח'ו'י'ן ל'ש'מע'ן ל'דין
ל'פ'נ'י' ע'ל א'לו ה'ש'ט'י' ח'צ'י'ע'ו' ו'ש'מע'ן ה'ש'ט'י' ל'ש'ט'י'ת'ה ה'ר'א'ש'ו'ת'ה כ'י ח'ו'א' שותף צ'ח'ל'ר
ו'ש'ה'ו'א ר'ח'ו'ה צ'ו' צ'ד'מ'י'ם ש'ק'ל'א'ו' ו'ש'י'ד'ו'ת' ל'ו' כ'מ'ה ח'ס ו'מ'י'ד' ל'פ'ר'ע'ס ל'ו' • וע'ל ה'ח'צ'י'ת'
ה'ש'ט'י'ת' ה'ש'ט'י' ש'א'י'ו' ו'ה'ו'א ה'ו'ל'י'ז'ו' ו'ע'ו'ת' ה'ר'צ'ו'ת' צ'ח'ל'ר ל'ח'ק'ו' צ'כל ח'ח'ו'ן ש'ה'ו'א
צ'י'ד'י'ם ו'צ'פ'ר'ט' ל'כ'צ'ת' ה'בו'י' ש'כ'נו ה'מ'כ'ר צ'ש'מ'ו'ת' ה'י'ו'ת'ו' ח'ו'ן ל'ע'י'ר צ'כל ה'בו'י' ו'ה'ס'ר'
כ'ל ר'ל'פ'ת' ה'ח'ל'ר ה'מ'כ'ר ו'ה'ול'ך ל'ק'נו'ת' ש'מו'כ'י'ם מ'ש'א ק'רו'ט'ע'י'ר'ו'י'מ'ל כ'די ל'ת'ק'ן כ'ל
ה'ר'ל'פ'ה כ'י א'מ'ר ש'ה'מ'י' ה'יו' ד'ול'פ'י'ם ע'ל'יו' ו'ל'כ'ן [ר'ו'ל'ה] ש'י'ש'ו'מו' כ'מ'ה ר'ח'ו'י' ש'י'פ'ר'ע'
צ'ש'כ'ר'ו'ר'צ'ו'ת' ה'ח'ל'ר ה'בו'י' ו'י'ר'ח'ו' כ'מ'ה ח'ו'ל'א' ו'י'מ'ל'א ש'ע'ו'ל'י' י'ו'ד'ר ר'צ'ו'ת' ח'ו'ל'א'ת' ח'ת'י'ק'ן מ'מ'ה
ש'י'ע'ל'ה ש'כ'י'ו' ה'ר'צ'ו'ת' • ו'ח'ס צ'ח'ו'ל'י' ל'א י'ת'י'ה כ'ן ח'ל'א ש'ה'ש'כ'ר'י'ת' י'ע'ל'ה י'ו'ד'ר ש'ה'ו'
י'פ'ר'ע' ל'ו' מ'י'ד' ו'ש'מ'ו'ח'ל' ה'ש'ט'י' ל'ע'ע'נ'ת' ש'מע'ן ה'ר'א'ש'ו'ן ו'א'מ'ר ש'א'י'נו י'כ'י'ל ל'ק'ל'ק'ו'
ו'י'ע'ע'ם מ'לך'ן או שותף כיון ש'ל'א ה'יה צ'ע'י'ר ש'ה'יה צ'ו' ה'מ'וכ'ר צ'ע'ע'ת' ה'מ'כ'ר'י'ת'ה ו'ח'צ'י'
ל'י' ר'ח'י'ה מ'ל'שון ה'ר'מ'צ'י'ם ז'ל ש'כ'ח'צ' צ'פ'ר'ק א'ח'ר'ו'ן מ'ה'ל'כ'ו'ת' ס'כ'י'ם ח'ה ל'שונו ח'ה
כ'ן ה'מ'לך' צ'מ'ד'י'ת'ה א'ח'ר'ת'י' • כ'י ח'ס'צ' ש'כ'ע'ל'ס מ'מ'י' ו'ל'א ר'ח'י'ת'ו' ע'ד ה'כ'ה ו'ע'ד
ע'ע'ן ש'א'פ'י'לו ח'ס י'ת'ן ה'דין ש'יכ'ו'ל ל'ק'ב'ל'ו' ה'שותף ל'א י'ת'י'ה ז'ה צ'ד'מ'י'ם ש'ק'י' ה'ו'א
ה'ח'ל'ר ל'צ'ד כ'י ה'מ'וכ'ר ל'ו' צ'ו'ל מ'פ'נ'י' ש'ה'ו'י' ר'פ'א א'ו'ת'ו' מ'ח'ו'ל'י' ג'ד'ול ש'ה'י'ה ל'ו' ו'ל'ר'י'ך
ה'יו'ס'י'ק' ל'ו' ה'שותף צ'ד'מ'י'ם ע'ד כ'די ש'יו'י' ש'ל ר'צ'ו'ת' ה'מ'י' • ש'ה'ו'א י'ו'ד'ר מ'כ'ר'ה ש'ה'ו'א
ק'ח'לו • ר'ח'י'ה ל'ה'ה ש'צ'י'ע' א'ח'ד מ'ה'ח'ל'ר ה'מ'כ'ר ק'ה ש'מע'ן ה'מ'כ'ר ה'יו'ם כ'מו ע'ש'ה'
ש'כ'ס או י'י'צ' מ'צ'ע'ל'י'ם א'ח'ר'י'ם ש'ה'י'ה ש'ל'ה'ם צ'ח'י'י' ח'ת'י'כ'ה ח'ה ה'ר'צ'ו'ת' ק'ח'לו ה'ו'א
צ'ק'י' ח'ת'י'כ'ה • ו'ג'ם ע'ל ז'ה א'מ'ר ש'כ'ן כ'ח'צ' ה'ר'צ'ו'ת' ע'ש'ה צ'ר מ'י'מ'ו'י' ז'כ'ר'ו'ת' ל'צ'ר'כ'י'
צ'פ'ר'ק ה'מ'כ'ר ז'ה ל'שונו ה'מ'וכ'ר ש'ו'ה מ'ח'א'י'ם צ'מ'נ'ה ו'כ'י' ו'ש'מע'ן צ'ע'ל ר'צ'ו'ת' ה'ש'ט'י'
ש'ה'ו'א ח'י'ת'ו' י'וד'ע ו'ח'ל' ז'כ'ה ל'ל'מו'ד צ'ה'ר'מ'צ'י'ם צ'ע'י'ת'ו'ת'י' ש'ה'מ'ש'א מ'ו'ע'ל'ת' ע'ל'י' ל'פ'ס'י'ק'
ה'דין צ'י'י'ת'ה צ'ז'כ'ו'ת'ו' או כ'כ'ג'ו'ר ו'ע'ל'י' ל'ק'ב'ל' • א'ז' ש'א'ל'ת'י' ל'ש'מע'ן מ'ה ה'י'ח' ה'ר'ח'י'ה
ש'ש' ל'ו' ע'ל ה'ה'ו'ל'א'ו'ת' ש'א'ו'ת'י' ש'ע'ש'ה ו'א'מ'ר ש'ש'ם כ'ו' כ'ח'צ' ו'ה'ס'ק'ו'פ'ר ר'צ'י' א'ה'ר'ן ט'ו'ת'
ע'ד'ן ע'ל ק'ל'ח'ת' ו'ע'ל א'ו'ח'ס ש'ש'ם ל'ו' ר'ח'י'ה ש'ה'ו'א י'ר'ח'ה ה'ת'ק'ו'מ'ו'ת' ש'ת'ק'י' • ו'צ'ו'
ח'צ'ו'י' ו'ה'ו'א צ'ח'ל'ר ע'ל פ'י ע'ד'י'ם ג'ם מ'ה ש'ש'כ'ר'י'ת'ה ה'בו'י' ל'כ'נו'ת' ע'ל כ'ר'ח'ס ו'י'ש'ו'ו'
א'ו'מ'ד'י'ה

שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב

ברצונו ולא החזירו לרבי החכם הנכבד. ועתה צעל חרבי ששאל שאל אורח מעני ולאווי האמת הדבר שהוא החזיר קונדרכי זה ליד החכם השלם הרי יחי מלכותו ואל הצל האמת היחה עשבי שאחי כעסתי עליו פעם אחי והיה רולה לאלה לדרכו דרך מלרס שהוא מקוי סכנה וירח פן יקראנו אסון ולכן החזירו והכעס שאומר שכעסתי עליו הוא שפעם אחי צל לדין לפני עם זקן הקהל על דבר עם הניילי ושהשנתי לו כעס של הייתי רולס לשמוע דינו לשאם אחייב אותו יחצע מומי פסק דין. סוף דבר שאפילו לדבריו כראה שהחזירו לרלונו ע"מ שלא לדבר עוד צענין עם שהיה מיראה ככזר וכשחזר למלרס לשלום חזר לבורו כי ראה שפרה מעליו הסכנה וספר הדברים לחכמים השלמי' כמח"ר דודן' ו' אחי זמרה וכמה"ר אברהם ו' שושאן יחי וכחזו צירו הוראתם אחי ארובה וא' קלה כנגד כל דברי הגם שידעו שאחי פסקתי בהפך והתמה ונכ"ח שגם שהוחקתי לקטון צענייהם ויותר ויותר צעניי לאו קטיל קני צאנמח אכל והיה להם מדרך בלמות מוקר וכבוד החורה לשאל אחי פי אס היו העונות כאשר אמר להם צעל חרבי : גם מחין יהיה לי מקום לפסקו מה שפסקתי בעיקר הדיון אחרי שמדברי הר"מ צמ"ל כראה לכאורה שלא כדברי וכל כח ראייתם היא משם שלא לתת חרבי פסקי הוראתם צירו לשיהיה לו וכראה דבריהם מקום לבנות ולחלל כבוד החורה לומי שאחי נעשית כב' חורות עם שלפי האמת אחי יחייב מקפיד בכל זה וצפרי שהאמת חמיר לעמלה ארדעו שמתחי צדק כמקבל ייסורין צעיר הקדושה כי כל עוד שיחזיקו יוחר לכזה וקטן אז עוז לי כי דיו לעבד להיות כקדשי רבו העומדים לפניו שפלים וכזים ציד אויבים חרים אכזרים. וע"פ כן ילחמי מחוך האחלי אהל החורה גם עושר גם כבוד היה לי ככל אחי מומי גילי צעיר ההוללה של קופרים וספרים גדולה לאלים שאלוהיקי יע"א כמפורסם ואחזרו לענין ואומר שאחי לא ראיתי להאריך ולבאר מה שיש לדרקק על פסקי הוראתם וזלתי להודיע לכל שצ' עונות שצאו דבריהם לקיים פסקם אינם כן צמ"ל האחד היא שהאשה נכרה הבית הזה מחוך רחקה למנות ולרפואה ושלכן אין זה דיכא דבר מלרס. זאח העטעה לא טען אותה כלל לפני צעל חרבי לא מיתה ולא מקלחת אלא שאחר שרפא אותה הסכימה למכור לו הבית צפחות מהראוי לפרעון רפואתה ועל זה הראה לי לשון הרמזים ז"ל ככתוב למעלה. והנה החכם השלם כמה"ר משה ו' אלחשקר יחי יעיד על כך. ועטעה שמכרה מחוך רחקה למנות היא בהפך טעמי זאח דח"מ לבני כולי' עמלה הוא מחלל ולכן לא טען אותה הוא כלל לפני ארדעו היה אומי דברי' שיוצג מהם שהיתה עשירה או ציטוכית כי להגדיל שווי החלר וקטלה בני דידה הרבה לפרעון רפואתה היה מוסף צבכרו מה שאי איפשר לו לזכרו אס היחה ענייה וכמעט לא אפילו אס היחה ציטוכית. עוד טען עטעה שכית החכם השלם כמה"ר אברהם ו' שושאן יחי שחרם אומי' מפי' חרומות הרשן והיא שהלוקח אין לי בית לרור צו והמלך רולה הבית להרוחה צעלמי ולכן אין זה דיכא דבר צמ"מ ותמחה מכ"ח שאפילו שהיה כן מלי' הענין מחין לו לעשות מעשי' על פי צעל סי' חרומי' הרשן שלא כדברי הרמזים ז"ל רצ בכל אלו המלכויו' שלא חלק כלל בזה כל שכן צעלמי' אינו כן שג' שאומי' ע"ה על כלל ישרי' הנח להם אס אינם כצי"ח הם בני כצי"ח ועל חכמיה' עוד אמר חכם עדיף מוכזי' זהו דבריהם הנובעים למשפטי' החורי' להשיג האומי' צהם אומי' לרעי' מלי'חוי' הדבריי' והעניינים וחופן מוצבם לא. וידע החכם כי זה החלר הוא של ארבע אחים שירשו אותה מאחיה' הגי' מהם כשואים צצנים וצכות צי' כצאן דרים צחלר ואחד דרמשק ועוד אח קטן. ועוד ידע החכם שהחלר הוא כל כך קטן שאין צו דין חלוקה לרביעיו' אפילו עם חלק הגוי. אה זה לבר ראיתי וכתון אל לבי לכתוב על דברי' החכמים יחי להודיעם פרימי' העניי' אומנם צעיקר הדיון לא ראיתי להחריק עוד על מה שכתבתי למעלה כי הכל מחוקק שס ומוכן לקעודה צלחם אצירים ויין המשומר צעכצו להולכי יושר ואיחציו :

ישו וביאור לי הרב רבי יוסים ז"ל שהקשה התקשה עליו מה שכתב הא דאין מנכרי' שהחיינו על פסירת העומר והוא שם לא ספר צלילה לא יספר ציום וכיו. כפי השכל האי דיכא לא שייכי בהכי מירי :

סג נשאלתי לנאר לי שכתב הר"ן ז"ל צעירי' ההלכות צנוף סוכה כענא לתת סעי' למה מנכריי' על קלת מלות שהחיינו ולא על קלתם כחז זה לטונו וז"ל לפי חין מנכריין זמן על פסירת העומר וראיתי מי שכתב שאם לא ספר צלילה לא יספר ציום כדתי וכי' וטעם הוא לא אמריין ציה זמן ע"כ. והנה הקושיא כצאן מנכרי' דאין הוי שפעת האי דיכא אס לא ספר צלילה לא יספור ציום לפלל ינדך שהחיינו דכפי השכל האי דיכא לא שייכי בהכי מירי ואי שייכא ארדעו אית לן למילף מירי' דלאו דוקא למנכר שהחיינו צלילה הראשי' אלא אף בכל לילה ולינה מנכר. ופקיל' דלפוס האי שפעת צמקש שהיה לובל יסיל כל ז' לא ינדך שהחיינו דלילה לאו זמן לולג הוא ואם לא נפל ציום לא יסוד צלילה והדין הזה לא הוזכר ציום מקום. וליישב הלשון כפי הנראה לעניות דעתי אקדים הקדמה אגפיתית והוא שחלוק יש בין מלות פסיו' העומר בכל לילה למלות אחרות שהאדם מחויב בהן צימים סמוכים כל יום ויום נמשל מלות נסילת הלולג ציו ימי הנח צמקש דהם ציום האי' עשה מלה טליתא אלא שחחר ועושה אותה צימים שאחרים וכל יומא ויומא עבדי מלה טליתא. אמנם פסירת העומר אינו כן ולאו כל לילי' ולינה עבדי מלות טליתא דבר תלמוד כל הארצותי' ותצייים לילות לא נעלמי' המלה ומלך המלוה הנופל עניו שפעתה היא דעבדי כל לילה ועל כל אומר שהמנכר על שהגיע לזמן חיוב עשיית המלה לרין שתייה מלה שיוכל לעשותה כולה באותו הזמן שגשבו לו מיד נמשל מלות פריין הגן מנכר זמן שכבר הגיע לאותו הזמן ומיד עושה כל המלה שצמחו ונס אס תהיה מלה שמתחייב לעשותה צנף ימים סמוכים כל יום ויום צמחו אחר מנכר זמן צפעם האי' שכבר הגיע לזמן ששפעה כל המלה והיה שפעתה אותה נשאר הימים הוא כחחר ועושה מה שכבר עשה ואף על פי שהיה הפסק צמון שפעתה אותה הפעם האחד לכעושה אותה צפעם סגי' כגון נסילת הלולג צעלל שיש צלילות כלינות שאינן זמן עשיית המלה ע"כ מנכר שהחיינו צפעם האי' שכבר הגיע לזמן עשיית כל המלה ומה לו ולפסק שאלחר כן ארדעו שהחיינו צפעם האי' שכבר חייב נכר זמן צעל יום ויום כיון שיש הפסק צמון צין הפעם האי' לבי' נמשל כל צין כל שפעם ופעם ומה שאינו חייב לנדך הוא דכעסג' לזמן עשיית אותה המלה הפעם האחד ונדך די על כל הימים הסמוכים כיון דכטולן אין טעמי' צמון כלל ומה ששפעה ציום הראשו' עושה בכל יום ויום והפעתה הרי חזרה אותה העולה כמו מלות המפילין דלא תליא

צמון משום דהוי כל יומא כדכפז הרב לעמלה ומשום הכי לא מנכר ע"מ חזרו לנדך זמן צפעם האי' הוא מנכר אמנם צמנות העומר דלא הגיע צלילה האי' לזמן כל היטה ונס יש הפסק צמון ראי' שאם לא ספר צלילה לא יספור ציום לא ינדך זמן דכעסג' אס לא היה הפסק צמון ואם לא ספר צלילה יספור ציום הרי כל הזמן מדויק שהלילה האי' עד האחרות וכולהו ליני כסדל לילה אריכא דמיין כיון דלא מנכרין יומי' ומשום הכי ינדך זמן שכבר הגיע לפתחל זמן כל המלה אלא כמי' הפסק צמון דיומי' ומספקי כל לילה ולינה הזמן הלק מלה באפי' נפשה הוא וכיון שהוא לא הגיע כי אס לזמן חלק המלה לא ינדך זמן ודמי' האי' למאי' דליחמר צייה טוב פי' המצינו (דף ל') אמילתא אפרימי' הנה דעפסקי לילות מיימים כל מר ומר יומא מלה באפי' נפשה היא אכל דלא עפסקי לילות מיימים כולהו יומי' כמדא יומא אריכא דמיין ואף על גב דרבי' ז"ל צעל שפוספות הוא דאית ליה האי' סנרז דאם לא ספר צלילה לא יספור ציום כדכפז נסם רבינו חס ז"ל ואיבו כמי' סנר דאם לא ספר צלילה אחי' דסופר נשאר הלילות דלא צעמי' המימות עשמי' דכל לילה ולינה הוי מלה צעמי' עמלה זהו דוקא לענין צרכת המלוה דכיון דכל לילה וליני' עושה חלק המלה צעמי' עמלה לנדך לצנף אמנם לענין זמן לא מנכר צלילה הראשון משרי דאחמי' לא הגיע כי אס לזמן חלק המלה כיון שיש הפסק צמון ואין לנדך זמן על שהגיע לזמן חלק המלה זה נראה כי צייטוב הלשון ורבי' טעם יפה ומספיק. ועוד אפשר להוסיף ולומר על פי דרך זה שאם היה מחוייב לנדך זמן צלילה האי' שהגיע לזמן חיוב חלק המלה גם בכל לילה ולינה היה מחוייב לנדך זמן צעל לילה ולינה עושה חלק המלה צעמי' עמלה נמשל שצנילה האי' מונה אחי' וצלילה הני' צי' ולא דמי לנטילת הלולג שכתבתי דהמלה צעמלה שעשה ציום האי' עושה בכל יום ויום צלי' שיומי' וכי' היכי דלא מנכר זמן בכל לילה ומשעט דאינו עושה באותו הזמן כי אס חלק המלה הכי נמי צלילה האי' לא ינדך דמי' מיימא דמיין לנדך צלילה האי' גם בכל לילה ולינה הוא חייב לנדך ינדך אה עמו נשלוס ויפירי' עזרות צית המקדש למקומי' מוכרה. ומילין תלא מוכה אמנ :

אם הלעיר יושב ירושלים. נאמח צעצרון מתמים. כי יראה שצרות צית מקדשה סני' לוי כנמחיר יעקב ו' מצינ' זלטהי :

חכם שמה צמולה לארץ ויש אומרנא לצניו או קרוביו דניחא ליה לאסוקיה לארץ ישראל ויש אומרנא דלא ניחא ליה מלרס ליה כן ומניח המחצר ה' ענייני' בהאי דיכא ומסיק מנייהו פסקי :

סג **שאלה** לורצא דרצנן דנח כפשיה צמ"ל ולא פקיד שיעלו צניו לעמתי' לא"י וצעו למסקיה ואסחפקא להו מילתא אחי' ארץ לאסוקי' לא"י והפליגו מ"ל צמעלת הקצור צארץ או דילמא דהואיל ולא פקיד להו לא ניחא ליה צכך והואיל ולורצא מרצנן הוא לא עבדי' ליה מאי דלא סבירא ליה עד כאן לשון השואל.

ודאי'תו אחי' טרם שאשיב הנראה לעניות דעתי' צפסק הדיון להשלים השאלה ולבאר נמי' הא שאפשר לקפך כל לפי האמת לא יוכל איש לרבר ולשארול

בכל דכיון דמעטעם שלא ליה צחליו' האי' לורצא מרצנן אכו רולי' ללמוד דעתו ודחאי' מילת' לא סביר' ליה אס כן לרי' שלא תהיה שום סנה מועטת. א אשר לפי זה לרין לומר דהספק הוא לורצא דרצנן שפכל למסכב ולא מה צפעתו וצכלל זה שהאריך על המטה והכזיר חליו עליו מעט מעט והרביש צעלמו שהיה מחקרב אל המות שאם לא כן אולי' שחש שלא ימות ולכן לא ליה להעלותו לא"י. ב לרין שזוהו לצניו צפאר דרצנן שאם לא כן כאמר שכמו שלא ליה צפאר דברים לא ליה גם צו : ג לרין שהיה שפוי' דעתו צעלימותו צפעת לואתו שאם לא כן כאמי' אולי' שלא זכר וגם היה כראה לומר שלרין גם שכן שזכרו לפניו אי' זה דבר על ענין אחי' כדי שלא כאמר ששכח כי אף שמדרך הלרדיקים ולורצי' מרצנן שלא לשכח דבר כזה מכל מקום אפשר לומר דשכח. ד לרין שהיה' ספק ציד צניו או יורשיו צעמ פטירוחו לעשות ולקיים דבריו הן צענין מה שילענדך הוללה שישאר הוא אחריו צרכה או שסם לא יהיו עניי' הן צענין הזמינות והשחרלות שיש כח צהם להציא לפועל דבר כזה כי אולי' לזה לא ליה לפי שכתירא לא ילאו דבריו לפועל ואם ילאו שהיה צעורה גדול לצניו ולא ליה להטיריחם. ה לרין שצניו או יורשיו לא יהיו חקידים וכסרים הרצה ועשירי' שאם יהיו כן אולי' חשצ שצלי' לואתו יעשו צניו לכן. וכל שכן אס הוא דרין אחשי' המדינה לעשות כן שיש להשג דמשצ עגם הוא כחמי' ומס צלי' שיוה הוא צפיו לצניו. כלל דרצנן שנושא השאלה הוא לורצא דרצנן דליכי' למחלי' מאי דלא פקיד אלא משום דקבירי' ליה דלאו שפיר למסקי' מיהחל לא"י

לפי ראות הציצ"ל לפניו ואין לדין אלא מה שענינו רוחות. **ועל** זה אחי' מציב הנראה לעניות דעתי' ואומר דאפילו צלורצא דרצנן כי האי שרי ויחי' למסקיה דשתיקה לאו כמחאה דמי' ואפ"י היכא דגלי' דעתיה צחיינו צפיי' דלאו שפיר למסקי' מית' לא"י ואיכא למימר דעממא דליה הוא משום דחש להחור דקאמר ציורשמי' רצי' צר קיריא ורצי' אליעזר דליחא חסם צנוף כלאים רצי' צר קיריא ורצי' אלעזר הוון מניילין' צאקטירין' ראו אריותה שהיו צא"י. מח"ל לא"י אמר רצי' צר קיריא לרצי' אלעזר מה העוילו אלו אחי' קורא עליה' וכחלתי' שמהם לתועבה צחייכס וחצורו ותעממו את ארצי' צמיתחכס. אמר ליה כיון שהם מביעי' לא"י הם כועלים גוש עפר ומימי' על ארונן דכתיב וכפר ארמותו עמו עד כאן. הרי צבור כחן לרצי' צר קיריא על שרי למסקי' למיתחל לא"י ודילמא האי' לורצי' מדרצנן סבירא ליה כותיה. עם כל זה כ"ל דאפי' צלורצא דרצנן כי האי' שרי לצנויה למסקי' ומלות קא עבדי' ואף על גב דאמריין' צפרק אלו מלמחין (דף כ"ה ע"א) כי נח נפשיה דרצ דרצ הוכח סבור לאחוזי' ספר חורה שפורייה אמר ליה רצ חקדא מילתא דצחיייה לא סבירא ליה השתחא כיקום וכעביד ליה וכן כמי' אמריין' חסם כי נח נפשיה דרצ חקדא סבור לאחוזי' ספר חורה שפורייה אמר ליה רצי' יחמק מילתא דלרצי' לא סבירא חן כיקום וכעביד ליה דמשמע דמילתא דלא סבירא ליה ללורצא דרצנן צחיייה לא כעציר ליה צמיותיה. והוא הרין צנרון' דידן ולאו דוקא איכא למימר דהוא הרין אלא אף צדיק ק"ו נמי דהא חסם כראה לריכא איסור כלי' האי' דבמותים חפשי' כתיב וצפרעו לרעת הרמזים ז"ל ששקוה כל מלות החורה לאיסור כלאים כדכתב צהלכות כלאים (דהיינו צפיק אחרון) וצפירישו למשנה דעלה דהיא דחנן צפרק צחרא מכלאים חכריכי' המה אין צהם וישום כלאים. כחצ הרב. חס לטונו שהאדם כשיצוה צעלו ומנוו כל המלות ואינם חייבים סחיים לכתוב בהם איסור ולא שום מלות

שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב

מעלת הכבוד בנך לימים ותפלתך ומופתך דעתם לאלו עד כאן לשון . וז"ל
 לדעתו ז"ל דמאי דלמחר להכיח עשר תורה על מעלתו של חכם בדפסק הוא ז"ל נהגתי
 אלץ פייצ לאו מעטם דכי סיכי דלמחר למי ליטצ פ"ג ומעט דמספר תורי עלי
 סיכי דמספר לכו להעטיבו למה אלא מעטם דמא עילתא לא חלמיכיא ליה למת
 כמו דמספרין וחקן סוף דענדין ליה סכי משום יקרא דיליה לומר קיים זה
 וכו' . וליכא לומר דלא יקרא דיליה סוף כיון דכרסא משא דהוא פטור
 מהעלות ולרין עוד להספיק ולומר דמאי דהניחו ספר תורה על מעלתו של חזקיהו
 מלך יהודה כדאיתא בצרפא קמא דצ"ק משום דהיה גדול בתורה ובמלכות יתר מאלו
 בדכחצו התוספות החס וליכא למיחש דליעורו דמעטמא דהוא פטור מן המלכות
 יכלין למעמד ליה סכי אלא משום יקרא דיליה חף על גב דהוא חייב במלכות
 עבדין ליה הכין דהא לכהן גדיל ציוס הכפורים ולומך צמג מולאי סביעית
 מוליכין ספר תורה אללס לקרוא צו כדתן בדוכותיהו והוא חסור לחארי ויהי
 טעמא דירושלמי על ידי סהן צבי אדם גדולים התורה ומעלה בהן וסכי נמי
 לומר דלחזקיהו מלך יהודה משום דהוא גדול בתורה ובמלכות אפילו בחיי סרי
 ליטצ על המעלה שספר תורה מוכח עליה . וי"ג כרסא דליכא חסורא כולי
 אפי כההיא דרב הונא כמו בהלכות הנהגה ומקומו דליכא משום ציון הנהגה
 וליכא נמי חסורא מעטם שהצבול קשה למתים כדכחצו קלה הפוסקי' מפני
 שמתיראין מיום הדין והכר לדבר ישמתי אפי לי . ובשמואל אחר למה הגזתה
 לעלות ופי החס דליכא חסורא כולי אפי ליה לן למעמד לזרעא מרבנן כיון
 דלא סביירא ליה צחיה . כל סכן צבדון רידן דליכא חסורא עפי וכדכתיב לא
 סיא . וליכא למילך מוכה ועממא רבה איתא והוא דליכא צונן סזה לזרעא
 מרבנן דכייל למקונן על דעתיה ולמעמד עובדא ככרתיה כרצ הונא ואימוראי
 קמאי ודוקא לרב הונא ולהכהו דדמו ליה דצחיה סוס סמוך על דעתיה ועבדי
 עובדא לא עבדי' ליה צחיותיה אכן מפי' דלא סביירא ליה אלץ לחכם ומכחי
 סדור עבדין ליה צחיותיה מפי' דלא סביירא ליה צחיה אי מפי' דעבדי' ליה
 סוף מילתא דכל הפוסקים מודים צה וליה צה פלוגתא כלל ורדון רידן סכי
 סוף דכל הפוסקים כחצו מעלה חקבור צחי' לעבין כפרת העוונות ומנתי' הנפש
 וסללה מלער בגבול מחילות כדאיתא בתלמוד צבלי וירוש' ובמדרשים וליכא
 דכלתו לא חסורא להסיח דרבי צר קיריא דחף על גב דלא דמי קולטו לחסר
 מיתה וקולטו ממיים וי"ג מיהא אית ליה למאן דכי ליהוית קולטו לחסר
 מיתה ופי סכי אין כה ציד חכם ומכחי סדור לומר דלא סרי למעמד הכין אי
 וכיון דכן אפילו לזרעא מרבנן דגלי דעתיה צחיה דלא סרי למעמד הכין אי
 צבו צחיה למסקיה משום כימותא דכפשיה ומשמע דסרי ולא דמי לרב הונא כלל
מ"הו היכא דפקיד לברי' צפי' דלא ליסקיה אפי' דלפוס מפי' דכתיב רפער
 לומר דסרי אין דעתי ומסכמת להפריז על המדה ולסוריה צכך אלא
 דלא סרי דכיון דקבורה דחי' לאו משום יקרא דחי' סיא אלא משום כפרת
 עוונת דיליה וכימותא דכפשיה סוף כאלו אחר לא צפי' כפרה . ורסיה לוח צפי'
 נגמר סדון דליציעיא חסר קבורה משום ציונא או משום כפרה למאי כי' דאחר
 לא צפי' דלקבורה להסיח צבורא אי אחרת משום ציונא סוף לאו כל כמיניה ופי'
 אחרת משום כפרה סוף סוף אחר לא צפי' כפרה ופריס' לא צפי' כפרה ואי'
 קברי' ליה לא מיכפר עד כאן . סכי נמי סכא כיון דאחר דלא ליסקיה סוף ל'
 כמ"ד לא צפי' כפרה ופי' אי ליסקיה לא ומכפר וליכא עברה צבולטו וחימיתו
 ומקומו ללא תועלת ואפי' אי ליסקיה לא ומכפר וליכא עברה צבולטו וחימיתו
 דלא צפי' כפרה קאמר צבירע צטרבא אלא משום דסביירא ליה דכי
 עדיף עפיר ומעממא דרבי צר קיריא וכדכתיבנא' וי"ג מיהא כיון שטרם צפי' לא מיהא
 לי הסרות לצבו ציעצרו על דבריו לכחילה . אונס היכא צפי' צפי' שלא
 להעלותו אפי' סגלה דעתו צחיו דלא ספיר למעמד הכין ופי' דלמסקיה
 דשחיקה לאו כמחאה דמייא וכל סכן היכא דלא גלה דעתו צחיו דלאו ספיר
 למעמד אלא סצטעה עפירתו שחק ולא ליה להעלותו שמונת לצבו להעלותו
 ומלוא קא עבדי ועליהם חצא צרכת עוז :

דסקפ דצבר צממסכה עלמס כרסא מוצרי סדון וסוף דרבי קרנן סצטעה וכמו
 ססוף צעלמו סקסס לרבה סקסס לרבה מונח בסוף : [ד] כסאמר צמי' איציה ודאי צחי'
 סוף סקסס לרבה כי חלוק יס צין מיהצי סרולה לומר צבי סיסנה לאיציה
 ססוף סמנדר סרלסון עלמו . וסס כן סיה יודע צחי' אחרת סצריחא וסס סיה
 יודע אחרת מפי' מספקא ליה דצמא לרבה מלוחס סצריחא סיס יוכל להסי'
 לסאלתו : [ה] וסיה חסוק וכוללת צכל דברי רבה סכרסס ססיה מעצי ססונת
 סקר וכססיה מקסס לו צחי' סיה חסר לו . אי ססיצ דהוי מעון אפי' לעבין
 סצטעה אחר כך חסר צו ואמר דהוי מעונא לסוריו . וכסאמר וסקסס לו צחי'
 מעונתכו לא ידע להסיצ וקסס לו כ"צ סכיס : גס כסאמר צחי' מפי' לכו כסענו
 דצין דסס סוף לא צבולא עמוד דצין וסיה ססונת צעלה . כלל סדריס קסס
 צזס צכל סהלכס אפילו סיה רבה סתלמיד ואפי' סרצ לא סיו סולכיס דצרך
 סהלכו רבה לומר ססונת סקר ואפי' ללמך אחרת כל סכן צחיות רבה סרצ ואפי'
 סתלמיד . עוד יס קוסיא' . [ו] וסיה קלה צענד סלוחת וסיה סכיון סמסכתכו
 סיה כנגד מוס ססיצ רבה דהוי מעון ומפי' קרנן סצטעה כסכר כחצור למת
 לא סקסס צחי' לרבה מונח וסלך לצקס צריחא לסקסס לו וצפרע כי לסקסס
 מעצריחא סולך לריוק מפי' לאו צבעמוד דצין ולקיים סזה סדיוק מריסא אונס
 מעסכתכו סקוסיא סיה מונחת צלי סוס ריוק כלל . [ז] יס להעיר
 צהלכס לתת סכרסא לצחי' צכל אלו סקוסיות ולרדייה מ' ניחא : [ח] יס לסאל
 לרבה כססיצ וכי קאמיכא מעון סיו להורישו לצבו וכי לא ידע מעסכתכו צבולטו
 כססיצ צרלסונת דהוי מעון אפילו לעבין סצטעה אפסר לומר דלא ידע אפי'
 סצריחא סקסס לו צחי' מונח אלא סמסכה ודאי סיה יודע אחרת . [ט] יס
 לסאל לרבה מ' סכריכו לומר וכי קאמיכא מעון סיו להורישו לצבו וקיל מעסכתין
 למת לא ססיצ לו וכי קאמיכא מעונא סיו לעבין דאי מודה מעייצ ופי' לא יקסס
 לו מעסכתכו דיוכל לומר דיש חלוק צין להורישו לצבו סמנכר צממסכה ססוף
 כססנת קיימת לעבין דאי מודה מעייצ כמכר למעלה . (י) סיה סון לו סכמלל
 אי צ סנה למת לא אחר רבה זרת סתסונת סמכרת צרלסונת כסאמר וכי
 קאמיכא מעון סיו לפחות כסססס לו צחי' מעסכתכו למת לא ססיצ לו זרת
 סתסונת כדי סלא יסאר מוקסס מעסכתכו כל ימי חייו . (יא) למת סריץ
 צבולטו כסססס לרבה מעסכתכו סאמר ופי' אחרת מעון סיו זכות
 לעלמא אונאי דלמין צמי' מסיי סרי מעסכתכו צפי' אחרת צהסך דברי רבה וכל
 סלסון סזה סוף מותר . (יב) סקוסיא סקססו סתוספות אונאי אלעריך לטני'
 כי קאמר רבה צסאר קכסות כיעל דצקסס דלונס קאמר רבה וכו' ככחצו סכ
 (יג) לדעת רס' ז"ל מוס סקסס סיס לקוסיא אי סכי ילאו אלו ספין קכס
 למקוס ססמכר צבורא למעלה סיה לריך לסביא זס . (יד) צמא סאמר
 איציה רבי סמעון פטור וכי כרסא סספסע סככון סאצי' סקסס זרת סקוסיא
 לרבה עלמו עס סיה סלא כרסא כן מעסכתכו כי זס סוף פירוש איציה
 וסס כן ק' סכיון סרצס כסאר מוקסס מעסכתכו כי סתסונת ססיצ רב יוסף
 סיה סר פטירתו חס כן מוס לריך לצחי' לחזור לסקסס אליו מעסכת אחרת .
 סלוחת סצזס אפסר לססיצ סמעסכתכו אחר סקסס כנגד חלק אחר מדצרי' .
 ומעסכתכו אחרת סקסס כנגד סהלך ססאר אלא זס דוחק עב כחן סביעיה י"ד .
דעתי סקלרה להעיר צמנעך זרת סהלכס על פי פירוש רס' ז"ל . והכרי
 צל לססיצ על כל סקוסיות אחרת סאקדים צ' סקדמות סלחת סכריה
 רס' ז"ל צמא סאמר צעל מיייה צחי' מרצס צר כמנכי דרציה סוף . ודאי
 סלסון סזה סוף מותר ואומר דרסני וכוונתו ז"ל לכוור לכו סאצי' סיה סתלמיד
 סל רבה מריך סתלמיד לסאל לרב עס סמיכו יודע וכסמקסס כנגד דצרי' סוף
 לידע מוס סלא סיה יודע ולא מפני סיס לו דרך אחרת צחיות אחרת סקוסיות
 כי סוף סתלמיד ולא ידע . וצזס מעורלת סקוסיא סז' . גס מריך סרצ סעמיס
 רצות להסיצ לתלמיד ספך סדון וסלוחת לרלות חס ידע לססיצ על
 דצרי' כלמסר צתלמוד ורצס לתדורי לצחי' סר דעבד . וצזס מעורלת סקוסיא סיה
 וס' וסני' סקדמות סז' סיל סכל סעסא ומתן סמנכר צבורא מפי' מילתא קסו
 צה רבה ורב יוסף כ"צ סכין וכי' עד איציה רבי סמעון פטור וכי' סוף מעעלי
 סתלמוד כסרלו ססונת רב יוסף ולא ס' צין רבה ואפי' סוס דצר מלוחת וססלא
 ומתן גס לא כמנר צבורא לדעתם עס סיה כי קלת מעלוחת וססא ומתן סיה
 מוסכס ציכיס ופסעו כגון קוסית אפי' ילאו אלו ססן קכס וכי' סתירין עליה
 וסקדמות סלחת עס סיה לא זכרה רס' צפירו' צבולטו מיוחד עס כל זס סיה
 מוצררת מכלל דצרי' וססכל יחייב סיהת אחרת . וססיה מעעלי סתוספות ז"ל
 סמקסס כל אחרת סעסא ומתן צין צחי' לרבה וכלל לי ססכריחס לומר כן
 לסון סגמורא כי קאמר רבה צסאר קכסות סכרסס סרצס צעלמו אחר כן או כמנר
 לדעתו . אלא זס לא יסכן כפי ספסע כי כיון סכל זס סוף מוקסר עס ססונת
 רב יוסף ונתן לצחי' סכערה וסרת סתסונת לא כמנר עד סכפסער רבה חס כן
 כל אחרת סעסא ומתן לא כמנר לדעת רבה ואפי' . ופי' לסון כי קאמר רבה וכי'
 רולה לומר מוס סאמר רבה דהוי מעונא סלכו תוספי' אחרת למנח צסאר קכסות .
 ולעולם אחרת סעסא ומתן לא סיה לדעת רבה ואפי' כל סכן כי לא סיה ציכיס
 אלא סאצי' סקסס לרבה מעסכתין וסוף ססיצ לקוסיותו כסכר יסחצר ולפי'
 סקוסיא לא סיהת ככוכה כפי ססכל וספילו לדעת רבה עלמו עס סיה סאצי'
 לא יוכל לסקסס כנגדו עליה לא ססס סתלמוד לכחצס וצרי' סתסונת סלוחת
 מרב יוסף וסעסא ומתן סקוסית עמו אחר כך סביא סתלמוד קוס' איציה
 ססיה סקוסיא סקסס צחי' לרבה כסרסס ססיצ לו לקוסיא מעסכתכו וצזס
 מעורלת סקוסיא ס' וס"ג וס"ג וס"ד . ואחר זכרון אלו סקדמות לסירין סאר
 כל סקוסיות וליסצו סעסך סהלכס אומר . צחי' סיה יודע צ' מעסכתכו וצריחא אחרת
 מרבי סמעון צעבין סקסס כסעמוד דצין וסלסנת סתרות זו לו כפי ספסע
 סככון צזס חס כי מעסכתכו כרסא ספין סקסס מעון לסוס דצר אפילו לעבין
 ססיה סייצ חס סודה וכ"ס להורישו מעסכתכו כרסא סססס סוף מעון לכל
 דצר כסעמוד דצין זלתי לעבין קרנן סצטעה מעסכתין דצטעות כרסא ססס

שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב

גם כונן רבה נחם שהשיב לאזני דמחייב עליה קרבן שצוהם כזר כחצרות למעלה שחמישים ששים יודע הצריח' הדין כונן אזני ששים נרי לו מלוחה המעשה דמחייב קרבן שצוהם : והשיב לו כן לרבות אם ידע להקשות לו מהצריח' ובה מפורטת גם כן הקושי' שהקשו החוקר' למאי דקאמר דמחייב' ומדברת בשלל עמד דדין אם כן הלמוד לוי וכהן הלמוד לוי' אשר ירשיעו מיעדי ליה וכו' ולרבה ליכא קושי' אבל למדודי לאזני הדין כן ולחז"ל נמי לא קשה דעדיפא מינה חקקי לרבה והא' מדריש' וכו' :

גם הדין הקושי' הד' כזר כחצרות דהך על גז דידע אזני הצריח' צעל מרבה משוי' דהיה לו קושי' לכל לז מהלדין קשי' לו רבה . ומדריש' לך לענין קרבן שצוהם דרמנא פטריה מוכחש וכו' קאמינא וכו' גם צבאן השיב רבה לאזני כפי דרכו הו' צבאן שיוכל אזני להקשות כנגדו כאשר כחצרות חסו הדין הקושי' הו' והג' פ' פ' ז'ל * להורישו לזכו מעטעד דדין ומה עד שלא הספיק וכו' כהן כן לפי שפי' להורישו אפשר להיות צ' פנים או דוקא כשאין הצה קיימת וקאמנעו לן דאדם מוריש קנס לזכו או אפילו כשהצה קיימת . והא פירוש להורישו שאמר רבה הוא דוקא כשאין הצה קיימת אם כן איך הקשה לו אזני ומתכחשין שאני תמם דהנה קיימת ובהיה לא קאמי רבה לז' פ' פ' דרבה מדבר אפילו כשהצה קיימת . ולזה הקשה לו אזני ומתכחשין . והא חומר מנין לו לאזני דמאי דקאמר רבה דמאי להורישו לזכו פי' אפילו כשהצה קיימת ותיקשי ליה ומתכחשין כראש ל' שיהי לו צ' הכרחיה . הו' דמאי דקאמר כשאין הצה קיימת קאמר למה ליה למתקן להורישו לזכו ליעל ליה ממוכא הו' לענין דמאי דמחייב ומיכה דמאי להורישו לזכו כשאין הצה קיימת דלא סגא אבל כיון דקמע רבה להורישו לזכו ודאי כוננו אפילו כשהצה קיימת עוד הכרה צ' דכיון דקאמר רבה וכו' קאמינא ממוכא הו' ככראה שהיה אומר דבר חדש לאזני שלא היה צדעה אזני כן ובסגול' אם כוננו דמאי ממוכא אפילו כשהצה קיימת וזו דבר חדש לאזני כי הוא לא צבא שאלתו על ז'אח הסביר' . אבל אם כוננו כשאין הצה קיימת דוקא מה חדש לו לאזני דקאמינא קאמינא מנין הו' וכו' הלא אזני צעלמו על זה צבא שאלתו דמאי ממוכא לענין דמאי דמחייב ומיכה דמאי ממוכא להורישו לזכו כשאין הצה קיימת דלא סגא . ולכל זה כיון אזני צעלמו כשהדין קושי' וכו' אומר ממוכא הו' וכו' לעלמה אפאי וכו' כלווה וכו' אומר ממוכא הו' להורישו לזכו שפירוש צבאן אפילו כשהצה קיימת ומכח ההכרחי' הוכר לעלמה אפאי וכו' ובה מפורטת הקושי' היי' כלל הדברים דרבה השיב לאזני דמאי ממוכא להורישו לזכו ואפי' כשהצה קיימת למדודי לאזני שיקשה לו מהמסנה וכיון דכן הוא מיכה משחמע שכהקשה לו אזני מהמסנה שהשיב לו רבה דדוקא הו' מנין לענין דמאי דמחייב או להורישו לזכו כשאין הצה קיימת דהו' קנס ומה אם כן לא קשה ומתכחשין ובעלי' ההלמוד לא הציאו זה הסירוק לז' סבות . הראשון מעוס דלא כראש צעריהם לחלק בין כשהצה קיימת לכשהיה קיימת גם צעירי רבה עלמו לא היה כראה לו חלוק חזק עם היות שצוראי אזני לא יוכל להקשו כנגדו מהמסנה על פי זה והרי היה מפורטת . עוד קנה שני' רביון דאזני חפס ז'אח ההקדמי' לאמיחיה ועליה צבא שאלתו כז' לא היה יכול לומר לו רבה וכו' קאמינא ממוכא הו' וכו' ככר' שמחדש לו דבר כי היא צעלמה היתה סבת אזני מקודם ובצביל כל זה לא כהנה צעלי' ההלמוד ז'אח המסנה עם היות שפיי' האמה המענה מפורטת גם ובהו מסובת רב יוסף שהיה האמה וממנה נמשך קושי' איה חיל' וכהן ח'ל' וכן וכו' כחצרות גם חצרו צבלי' ההלמוד קושי' איה יללו אלו סתן קנס עם זה רביון דמתקיימו דבר רבא כשהצה רב יוסף אם כן מה שאזני רבה למעלה צבלי' ומדברת כשעמד דדין אמה הוא ואיה קשי' יללו אלו סתן קנס וכו' וכשהשלים עסקר ההלמוד להציא אוחו העשא ומתן סתא כפי האמה הציא קושי' אזני שהקשה לרבה כשהשיב לו על מענהו כהנה אוחה הקושי' נמשכה עתה רביון דלא חזר צו רבה מנאי דקאמר דמאי ממוכא אלא לענין שצוהם או לענין להורישו לזכו כשהצה קיימת . אבל לענין דמאי דמחייב הו' אזני על זה א"כ ק' דמחייב' דשצוהם מוכח דמחייב' כשמו' ומה דמחייב' נמי קרבן שצוהם . ומירן לו רבה לרביהם וכו' וזו פירוש המעך ז'אח הסוביא ויישוב כל הקושי' על פי פירוש רש"י ז"ל וצדאי' כי אין צו דוחק אחד ומעשה מהדוחקים שים צפירות התוספות . עוד יש הערות פרעיות צבאן גם דקדוקים צבאן רש"י ז"ל ולא ראי' להאריך צבאן כי אינם חמורים כל כך .

ציאור ויישוב על דבור אחד מהתוספות בכתובות ומשך צבאן נחם שלא יקשה מעינין מתחלה בהנהו אף על פי שחומר הוא .

קס בסוף פ' אלו נעדות בתום' דדבור הו' מני ריה"ג הו' דמאי עם מעלם וכו' אשר סנה כונן הדבור כי הוא חומר קלם לדין פירי' מה שאמר הסופ' ויחיו הים' דלא אפכתו וכו' . מה ר"ל ויחיו כי זה נראה קושי' צבלי' מעלם . ונראה שפי' כן הסופ' סקמו עמד יש חלוק אשר דמורד אף כשהוא צבלי' מעלם כהנהו ומה חיו מעלם וליסרי אוחו הסלות ופירי' דהה הפלוק רמח צבלי' ועל זה אמר ויחיו מעלם קושי' אמת שים לי לפרש מירש' אשר נהלכה בהכרת וכו' אוחו הפירוש נבל עה כשהנמי טעוהו הסלות רמח צבלי' והוא צה האופן סכוי' . שפירוש הו' מני רבי יוסף וכו' דמאי מעלם סלי' כוס' דלא לומר היה מעלם אם היה לו ממה נבלם אם כן כהכרת מדבר כשהוא צבלי' מעלם ודין מהמעך מדבר כשהוא צבלי' מעלם אם כן מהקשה כשהוא סיי' סלי' כומר צבלי' מעלם ג"כ כשהוא צבלי' מעלם דלא כן מהמעך . נדעם לא שאלו מענו : והא אמת מדבר כיון שכוננו הסוקות למעלה דהה החלוק הכר' א"כ אין קושי' ולא הדין צעיר' זה אמר ויחיו ודלא לומר ויחיו יש מיכה וכו' ומכה אוחה הקושי' יש לפרש פירוש אשר שני' מענו שהקושי' שהקשיבו היה עלמה הקושי' שהקשו כנגדו דשיר' פלי כומר ומירל' צבאן אשר א"כ נבל עם שאמנו שהוה רמח צבלי' והניחיה' . עוד יש קושי' חקש צבאן מדבר וכו' מהס' אמרו דמאי דקמע רש' יוסף ולא רבי עקיב' מעוס דלירי' דמי' עמד הו' פירוש דמספ' מי כישל' דלרבי יוסף הגלילי נמי עיר דמי' ולרוב . והמסנה לז' אגלי' אשר העי'ן והסיקת' הו' דלרבי אלעזר רבי' עקיע' יש חלוק בין סם למעמד לפר כראש' ליש דרשים מני' מעטוכוהר רוקה לו

הוא מנין לענין דמאי דמחייב גם הוא מנין לענין קרבן שצוהם ודקדוקה צבלי' לוי' דמחייב' דשצוהם כראה דמאי מנין לענין קרבן שצוהם ובהנאי שים לבו ממקום אחר דמאי מנין לענין דמאי דמחייב' כי לצבא מלוחה המענה המענה דמאי מנין לענין דמאי דמחייב' איה מה שאזני לא כי מלוחה המענה המענה כן והוא צה האופן כיון דמחייב' פומר שאזני מעלם קנס על פי עלמו חסו כשלא עמד כזר צדין כ' דמאי עמד דדין דמעלם על פי עלמו זה אינו מוכרח דמחייב' לוי' דמאי שמוען אין חלוק בין לא עמד דדין לעמד ובמחייב' א' מורה ויפטר והאי דקמע שאזני מעלם קנס על פי עלמו לצבא לבו מני' דמאי צבאן דלרבי שמוען כי קא חצב חכמה או פחה קנס קנס קא חצב הדין דמאי מוכרח מהמסנה לומר דקציר' ליה לרבי שמוען דמאי ממוכא לענין דמאי דמחייב' וכל זה למדור רש"י ז"ל צבאן קלר שאמר צבאן המלכה . חה לשוכו שאזני מעלם קנס וכו' ולי' היה מורה ויפטר אלמא וכו' עד קופו . הי' סא עמד דדין דמעלם וכו' כיון לכל מה שאמרי' . וכשמר שלא לדיק מהמענה דמאי עמד דדין דמאי חייב' אם הו' ולפי זה הפירוש המכרח הו' הו' עמד דדין דמחייב' עליה קרבן שצוהם דמאי דמחייב' רולה ללמוד מהמענה . ואמר רש"י ז"ל דמאי כן אלא שמוען אחר יש לבו מעלם כשהיה ופי' לטון הגמול' הו' עמד דדין וכו' על פי זה . וקיל' . ועל כל פ' כחצרות שאלו ה' וממנה מרבי שמוען הם קוחרות זו לזו . ולפרש בהן פירוש צבאן שיקיימו שלטון א' אפשר האמנם אפשר לפרש צבאן פירוש צבאן שיקיימו המס' והם הוא צה האופן כי מה שאזני צבאן כראה לז' הו' מנין הו' דוקי' להורישו לזכו כשהצה קיימת ומעוס שאין אדם מוריש זכות צהו לזכו אבל הו' ממוכא לענין דמאי דמחייב' או להורישו לזכו דליכא צה דמאי סגא . ומאי דקאמר צבלי' דלענין קרבן שצוהם לא הו' מנין הו' לשאר מילי' הו' מנין היי' דוקי' לעני' דמאי דמחייב' או להורישו לזכו דליכא צה . אבל המענה מעטעו' איה להסקימה עם אלו רביון דמאלו המס' מוכח דמאי מנין לענין דמאי דמחייב' אם כן הו' חייב' קרבן שצוהם כדמוכח בהיהו וצבאן אשר דפמור והא כמאר דלא הו' ממוכא כלל ואפילו לענין דמאי דמחייב' ולא יקשה ומתכחי' דשצוהם אפשר להסקים עם זה ומתכחי' ולוי' דליכא חלוק בין להורישו לענין דמאי דמחייב' אזל אחי' קשה מהצריח' דנראה דדוקא לענין קרבן שצוהם לא הו' מנין אזל א' מורה ומחייב' . גם אפשר לפרש פירוש אחר על ל' הדוחק' צבאן כשהוא צבאן שמוען עם מתכחשין דשצוהם והוא לכלל מילי' הו' ממוכא ואפילו לענין קרבן שצוהם ומחייב' וזוהי לענין להורישו לזכו כשהצה קיימת וממנה דמאי דמחייב' מוריש' זכות וכו' דכל זמן שלא צה ל' זכות צהו מיקרי' אבל אחי' ק' מהצריח' דקאמי' דלא הו' מנין לענין קרבן שצוהם ולפי' שידע אזני סתירה אלו הו' מורה מרצ שמוען והאי אפשר צבאן פנים להסקים שלטון צבאן ויחיה מרביה צבלי' סתמיה ותפס הקדמה אחת לאמיחיה והיא דמאי מנין לענין דמאי דמחייב' ועליה צבא שאלתו והפס' ז'אח ההקדמי' לאמיחיה לפי שכל השלטה מיימרת ומקיימו' אוחה או לפחות אינן מצעלות אוחה . הו' כי הצריח' ומקיימת אוחה צבלי' ומשכחיו איה מצעלת אוחה דמאי חלק בין להורישו לזכו כשהצה קיימת לענין דמאי דמחייב' וכו' מורה כהנה גם מתכחשין דשצוהם איה כנגד ז'אח ההקדמי' כחצרות גם כן ולכן צבא שאלתו על ז'אח ההקדמה ושאל סתם מרבה רביה לפי שעל כל ל' שיש לו קושי' חה שאם ישיב לו דמאי מנין לענין קרבן שצוהם יקשה לו מהצריח' כמו שצבא . והא ישיב לו דמאי חייב' קרבן שצוהם כמו הצריח' יקשה לו מהצריח' דשצוהם כמו סתן הקש' לו צבאן ומחייב' והא כן לא קשה ומתכחשין דשצוהם דמיכה ליכא לאוכוחי' דמאי ממוכא לענין דמאי דמחייב' כחצרות למעלה צבאן גמור אחי' יקשה לו מהצריח' גם כן דמיכה מוכח דליכא מילת' דמאי דמאי ממוכא כיון דמלמד' קרא לפוערו מקרבן שצוהם ונדרי' הוא לענין דמאי דמחייב' . ושאל שאלתו אליה דרבי שמוען ולא אליה דרצבן דמאי הקושי' האמה ופשוט דעיק' סבת שאלתו הו' סתירה מיימרת דרבי שמוען דידע כחזר מה שאזני כן לרבה רצבן ומשכחיו לא חסורו הו' מהמענה' א' חייב' קרבן שצוהם דמאי הקושי' הו' עי' מה שכהנה למעלה צפירות הו' שפירשתי להסקים ומשכחיו עם מענה דשצוהם . חה עלמו הדין לקושי' הוא . ולאומר שיאמר כי זה דוחק וגם אכי מורה כן אומר כי אף על פי שהלך האחר והצביע דמאי חייב' קרבן שצוהם ומשכחיו מצעלת אוחה מתכחשין דשצוהם ומקיימת אוחה ושאל לידע א' זו מתן דוקא . והוא הדין הקושי' הו' . והדין הקושי' שהש"י עי' זה הדרך הוא דהך על גז דמאי יכל אזני להקשות לרבה ומשכחיו צה יושר להקשות מהצריח' כי היא מדברת בנפשו עלמו ואי אפשר לחלק מה שאין כן צבאן כהנהו חלק כהנהו חלק על פי שהוה דוחק כי המענה לדין הכרה חזק גם הדין הקושי' הו' והיא דמאי ספק אזני על מתכחשין דשצוהם צבלי' כשהוא מענה עלמה מוצר צבאן כזר מוצר צבלי' למעלה והוא שהאמה היא דמכאן מוכח שאם אלו מופקין להקדמה אמיחיה דמאי מנין לעני' דמאי דמחייב' דמאי נמי קרבן שצוהם אבל אם רבה היה ומחייב' לאזני ז'אח ההקדמה ויאמר דלא הו' ממוכא לענין דמאי דמחייב' אין קושי' ממה המענה כלל כי לצבא ז'אח ההקדמה מהמענה הו' א' אפשר כאשר כחצרות . ובהו גם כן נוכל להדין הקושי' הראשון עם היות שצבאן הו' מפורטת . חה כי לכך שאל לרבה רבי שמוען לומר דמאי דמחייב' לזכר מההיה מתכחשין דמאי ממוכא לענין דמאי דמחייב' ומה שאמר רבי שמוען פומר שאזני מעלם קנס וכו' הפיר' כשהנה למעלה שמוען כשמוען רש"י דמחייב' לי' לאוכוחי' מירי' ומשמעם שצבא כחצרות וכן לרבה כשמוען רש"י דמחייב' לי' לאוכוחי' מירי' ומשמעם שצבא קושי' חצרות ומחייב' דשצוהם חה היה ומחייב' לו רבה אוחה ההקדמה הסכרי' אמנם צבאן כל הסוביא עכבר קיים רבה אוחה ההקדמה כאשר יחצור הקשה לו מלוחה המענה :